

บทกรรมสื่อมวลชนในกระบวนการสันติภาพสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2556

สมัชชา นิลปัทุม

บทคัดย่อ

U บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทกรรมของสื่อมวลชนกระบวนการสันติภาพสามจังหวัดก็อฟ รายการข่าวสามมิติ ทางสถานีโทรทัศน์สีช่อง 3 และรายการที่นี่ไทยพีบีเอส ทางสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส สื่อภาคประชาสังคม ผ่านพื้นที่เว็บล็อกของศูนย์ ผู้ระหว่างสถานการณ์ภาคใต้และสื่อของผู้เห็นด้วยจากรัฐคือเว็บไซต์พูโอลินไฟ เว็บไซต์อันบ้านนิวส์และคลิปแฉลงการณ์ของกระบวนการนิอาร์อีน ว่ามีการให้ “ความหมาย” ต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2556 อย่างไร โดยใช้แนวคิดการเปลี่ยนความขัดแย้ง (Conflict Transformation) และแนวคิดความเป็นกรอบในการศึกษา และมีขอบเขตการศึกษาระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มิถุนายน พ.ศ. 2556

ผลการศึกษาพบว่า การรายงานข่าวของสื่อกระแสหลักอยู่ภายใต้กรอบ บทกรรมแบบชาตินิยมไทยรวมศูนย์ สื่อกระแสหลักมีท่าทีของการตรวจสอบและลั่งเลต่อกระบวนการสันติภาพ และการรักษาผลประโยชน์ของรัฐแต่ก็มีความอ่อนไหวต่อบทกรรม “แบบแยกคืนแดน” มากเป็นพิเศษ การนำเสนอข่าวการพูดคุยสันติภาพ จึงต้องอ้างอิงกรอบของรัฐธรรมนูญเพื่อสร้างความชอบธรรมและเพื่อไม่ให้ขัดต่อกฎหมายแห่งรัฐ ส่วนสื่อของผู้ฝ่ายสู้คิดเห็นต่างจากรัฐใช้สื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อทางเลือกเป็นพื้นที่แสดงความคิดเห็นและชุดข้อความที่องค์กรทางการเมืองของตน ซึ่งเปิดให้กระแสของบทกรรมที่แตกต่างและต่อต้านรัฐมีพื้นที่ งานสามารถเรื่องสิทธิที่จะตัดสินอนาคตและชะตากรรมของตัวเองได้โดยยังอ้างอิง กับกรอบบทกรรมแบบชาตินิยมลาย ขณะที่สื่อภาคประชาสังคมเป็นพื้นที่ ของบทสนทนาในประเด็นสันติภาพที่ทุกคนสามารถถกเถียงกันได้โดยเสรี และเป็นสถานที่ชี้ความหมายของบทกรรม “พื้นที่กลาง” และ “สันติภาพ” ที่ยังมีบทบาท เป็นพื้นที่สร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการสันติภาพ ซึ่งถือเป็นบทบาทใหม่ในฐานะพื้นที่สาธารณะเพื่อเตรียมการเปลี่ยนผ่านความขัดแย้ง (conflict transformation) ที่สำคัญในอนาคต

คำสำคัญ: บทกรรม กระบวนการสันติภาพ การเปลี่ยนผ่านความขัดแย้ง สื่อกระแสหลัก สื่อฝ่ายเห็นด้วยจากรัฐ สื่อภาคประชาสังคม

สมัชชา นิลปัทุม (นศ.ม. (การสื่อสารมวลชน), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2549) ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และภาระทำงาน ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ การศึกษาครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก มีเดียอินไซด์เอ้าท์ และมูลนิธิองค์กรราษฎร์ ดร.อุบลรัตน์ ศรีวุฒิกุล เป็นที่ปรึกษาโครงการวิจัย

Abstract

The objective of this research article is to examine the discourses of 1) mainstream media, namely Khoa Sam Miti on Thai TV Channel 3, and Tee Nee Thai PBS on Thai PBS, 2) civil media entity which is Deep South Watch's weblogs, and 3) media outlets of the dissent, which are PULO info and Ambranews websites, and the video clip of BRN's statement. Using the Conflict Transformation concept and discourse theory as the theoretical framework, this study hopes to explore how these media gave "meanings" to the peace talk processes concerning the three southern border provinces in 2013, by analyzing media content from February to June 2013.

The findings show that the mainstream media's reports remain within the Thai centralized nationalism discursive frame. The coverage shows the mainstream media's scrutinizing and ambivalent reaction towards the peace processes, while maintaining the state's interests. Moreover, the reports seem especially sensitive towards the "separation" discourse. Therefore, the coverage of peace talks tends to refer to the Thai constitutional framework to legitimize and avoid violating the state's law. On the other hand, the media outlets of the dissent use the Internet and alternative platforms as a forum to express their opinions and political needs as well as stances. As such, these outlets provide spaces for the discourses that differ from and counter the state. They also enable the discussions concerning self-determination to emerge with reference to the Malay nationalism discursive frame. Meanwhile, the civil media become a forum for dialogues concerning peace where everyone can freely debate. At the same time, the outlet is transformed into a contentious field for the "common space" and "peace" discourses, while serving to build knowledge and understandings about peace processes,

which is considered a new role of public sphere to prepare for crucial conflict transformation in the future.

Keywords: Discourses, peace processes, conflict transformation, mainstream media, media outlets of the dissent, civil media

บทนำ

การลงนามใน "ข้อตกลงที่ไว้ป่าวด้วยกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติภาพ" (General Consensus on Peace Dialogue Process) ระหว่างรัฐบาลไทยและขบวนการนิjaroen¹ เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 ณ กรุงวัลลาสันเมอร์ ประเทศมาเลเซีย นับเป็นเอกสารฉบับแรกที่ประกาศอย่างชัดเจนว่ารัฐไทยและขบวนการปลดปล่อยชาูปัตานีพร้อมที่จะแสวงหาทางออกทางการเมืองร่วมกัน รัฐบาลไทยได้รับรองความปลอดภัยกันตัวแทนของกลุ่มนิjaroen เมื่อการเข้าร่วมการพูดคุยครั้งนี้ ในขณะที่ฝ่ายนิjaroen ก็ยอมรับว่ากระบวนการนี้เกิดขึ้น "ภายใต้รัฐธรรมนูญไทย" โดยที่ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงยินยอมให้นำเสียงทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก การพูดคุยสันติภาพที่ลงนามอย่างเป็นทางการครั้งแรกในประวัติศาสตร์มีองค์ประกอบที่น่าสนใจ 3 ประการคือ

- 1) เปิดเผยต่อสาธารณะ
- 2) การยอมรับการดำเนินอย่างของขบวนการ BRN
- 3) การมีรัฐบาลมาเลเซียเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในเชิงปรากฏการณ์ นี้คือการปรากฏตัวเป็นครั้งแรกต่อสาธารณะของขบวนการนิjaroen ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลุ่มผู้หันต่างจากรัฐและต่อกรกับรัฐด้วยแนวทางการใช้ความรุนแรงอย่างแข็งแกร่งและมีเอกภาพมากที่สุดมาเป็นเวลานับ 10 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา นอกจากนี้ การพูดคุยครั้งนี้ยังถือเป็นจุดเริ่มต้นการเรียนรู้ที่สำคัญของสังคมไทยในการทำความรู้จักการแก้ไขปัญหาทางการเมืองด้วยเครื่องมือที่เรียกว่า "กระบวนการสันติภาพ" (Peace Process) ซึ่งเป็นแนวทางสร้างสันติภาพ (Peace

¹ องค์กรแนวร่วมปลดปล่อยชาูปัตานี (Barisan Revolusi Nasional-B.R.N.)

Building) ที่เปลี่ยนผ่านความขัดแย้งโดยสันติวิธี (conflict transformation) อีกด้วย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นไปที่การ “อ่าน” ท่าทีและทัศนะของฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินการกระบวนการสันติภาพในครั้งนี้ ผ่านการนำเสนอสื่อมวลชนกระแสหลัก สื่อภาคประชาสังคม สื่อของผู้ที่เห็นด้วยจากวิจัยและขบวนการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐ ที่แสดงออกผ่าน “วางแผน” ผ่านพื้นที่การสื่อสารสาธารณะในฐานะพื้นที่แสดงท่าทีของตัวแสดง (Actor) ของแต่ละฝ่ายรวมถึงการศึกษารัฐธรรมนูญของการทำงานของสื่อมวลชนในห่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งถือเป็นวิธี “การติดตามกระบวนการสันติภาพ” (Peace Monitoring) อีกทางหนึ่ง ขณะเดียวกัน การศึกษาครั้งนี้ จะทำให้เห็นภูมิทัศน์ของสื่อสำคัญๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการสันติภาพของจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงานของ “ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติภาพ”
2. เพื่อศึกษาว่าทักรรรมสื่อมวลชนกระแสหลัก และสื่อภาคประชาสังคมในการกระบวนการสันติภาพสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อศึกษาว่าทักรรรมสื่อฝ่ายที่คิดเห็นด้วยจากวิจัยในกระบวนการสันติภาพสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

กระบวนการสันติภาพและการเปลี่ยนความขัดแย้ง (Conflict Transformation)²

กระบวนการพูดคุยสันติภาพ คือ ขั้นตอนและวิธี

การแก้ปัญหาแบบหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะ การพูดคุยสันติภาพ (Peace Dialogue) อย่างเปิดเผยถือเป็นเรื่องที่ใหม่มากสำหรับสังคมไทย จึงมีความจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับบทบาทและที่ทางของสื่อมวลชนในการกระบวนการสันติภาพ

กระบวนการสันติภาพเป็นแนวทางการแปรเปลี่ยนความขัดแย้ง (Conflict Transformation) ด้วยสันติวิธี โดยเปลี่ยนจากการใช้ความรุนแรงมาสู่แนวทางทางการเมือง ซึ่งถือเป็นเรื่องใหม่และท้าทายอย่างมากต่อสังคมไทย ทั้งนี้ เพราะกระบวนการสันติภาพเป็นเรื่องของลำดับช่วงเวลา รวมทั้งขั้นตอนของกิจกรรมทางการเมืองและสังคมในหลายระดับ มิใช่แค่ความพยายามที่จะบุตความรุนแรงในสถานการณ์ความขัดแย้งระดับภัยภาพหรือที่เรียกว่า “สันติภาพเชิงลบ” (Negative Peace) เท่านั้น แต่กระบวนการสันติภาพคือความพยายามในการแปรเปลี่ยนความขัดแย้งไปสู่สันติภาพที่ยุติธรรมและยืนยาวหรือที่เรียกว่า “สันติภาพเชิงบวก” (Positive Peace)

การทำความเข้าใจกระบวนการสันติภาพจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจภาพรวมของขั้นตอนทั้งหมด ผ่านสิ่งที่เรียกว่า “แผนที่สันติภาพ” หรือ “โรดแมป สันติภาพ” (Road Map) เสียก่อน ผู้ศึกษาควรทำความเข้าใจในธรรมชาติของกระบวนการสันติภาพว่าไม่ได้มีการดำเนินไปตาม “เส้นทางของเวลา” (Timeline) ในรูปแบบเชิงเส้น (Linear) หากแต่มีลักษณะของเส้นทางที่ขึ้นลงและยกย้อน แบบที่ไม่เป็นเชิงเส้น (Non-linear) จำนวนความถี่ของความรุนแรงในสานะความขัดแย้งอาจพุ่งขึ้นหรือลดต่ำลงตามปัจจัยต่างๆ ในรูปแบบที่เรียกว่าความขัดแย้งแบบยืดเยื้อเรื้อรัง (Protracted

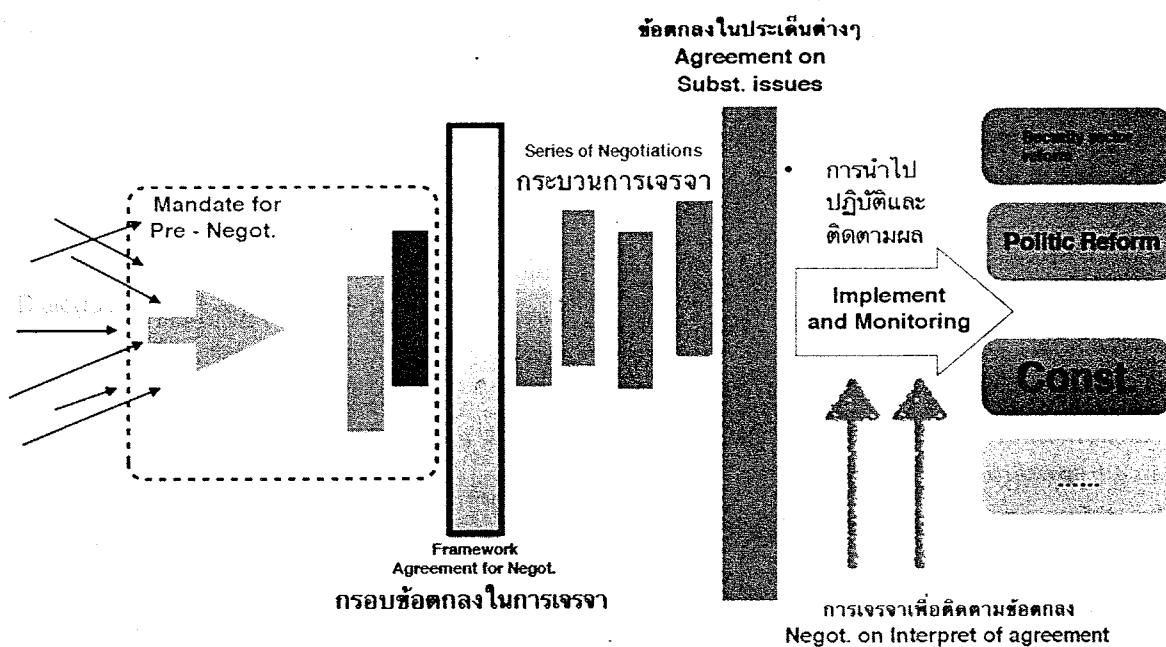
² คุร้ายละเอียดเพิ่มเติมใน คณะทำงานพื้นที่กลางสร้างสันติภาพจากใน (Insider Peace builders Platform Working Group – IPP Working Group) “เริ่มพูดคุย: บทประพิនกระบวนการสันติภาพชายแดนใต้/ภาคใต้หลังการลงนามในฉันท์มติทั่วไปฯ” ที่มา: <http://www.deepsouthwatch.org/node/4014>

³ คุณเพิ่มเติมใน นอร์เบิร์ต โรเบอร์ต. “บทเรียน 10 ประการ: กระบวนการสันติภาพกับบทบาทและพื้นที่กลางของ ‘คนใน’ ตั้มماจากป้าอุกค่าเรื่อง ‘ไอพีพีในบริบทของพีพีพี: พื้นที่กลางสร้างสันติภาพจาก ‘คนใน’ ภายใต้บริบทของกระบวนการสันติภาพภาคใต้ ณ เวทีสันทนานาชาติ ‘กระบวนการสันติภาพภาคใต้ในบริบทอาเซียน [Pa(t)tani Peace Process in the ASEAN Context]’ เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2555 (ที่มา: <http://www.deepsouthwatch.org/node/3959>)

Violence)⁴ ทั้งนี้ ขั้นตอนของกระบวนการสันติภาพ แบ่งออกเป็น 4 ช่วงหลัก คือ

1. ช่วงของการพูดคุย (Dialogues) เพื่อสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจ (trust building)
2. ช่วงการเตรียมการพูดคุยเพื่อเจรจาอย่างเป็นทางการ โดยมีอำนาจที่ได้รับมอบหมายอย่างเป็น

แผนภาพที่ 1 แสดงเส้นทางของเวลา (Timeline) ของแผนที่สันติภาพ” (Road Map) และขั้นตอนในกระบวนการสันติภาพทั้งระบบ

1.

2.

3.

4.

1. ช่วงการพูดคุย (Dialogues) เพื่อสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจ (trust building) ในขั้นนี้ การพูดคุย หมายถึง การพูดคุยลองเชิงเพื่อคุยกันที่ของอีกฝ่ายว่าจะสามารถพูดคุยกันได้หรือไม่ มีแนวโน้มที่จะตกลงกันได้หรือไม่ และสามารถสร้างความไว้วางใจกันได้หรือไม่ ในขั้นนี้ จะมีการพูดคุยโดยทั้งสองฝ่ายที่เป็นคู่ขัดแย้งหลัก

อาจเป็นคณะส่วนหนึ่งจากแต่ละฝ่ายมาพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อมาหาทางออกร่วมกัน ประเมินว่า มีประเด็นอะไรบ้างที่ควรพูดคุยระหว่างกัน ทำความเข้าใจความคิดของแต่ละฝ่ายและสามารถสร้างภาพอนาคตจากการพูดคุยเพื่อนำไปสู่การเจรจาได้ ขั้นตอนนี้มีองค์ประกอบที่สำคัญก็คือ 1) แต่ละฝ่ายได้รับอำนาจติดตามผลไปสู่การปฏิบัติตามผล โดยในแต่ละขั้นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

⁴ ถูกเพิ่มเติมใน ศรีสมพง จิตร์กิริมยศ. “ความรุนแรงที่ยืดเยื้อเรื้อรังในสถานการณ์การเมืองที่ไม่แน่นอนหลังการเลือกตั้ง 2554” (ลิ้งค์: <http://www.deepsouthwatch.org/node/2305>)

จากผู้มีอำนาจในการตัดสินใจจริง (mandate) จากแต่ละฝ่ายให้มาพูดคุยกัน และ 2) การพูดคุยต้องนำไปสู่การหาข้อตกลงนำที่นำผลไปสู่การผูกพันข้อตกลงบางอย่างร่วมกัน การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการนี้อาจเกิดขึ้นหลายครั้ง และเป็นไปในทางปิดลับ จนกว่าจะໄວเนื้อเชื่อใจกันและก้าวเข้าสู่ระยะต่อมา

2. ช่วงการเตรียมการพูดคุยเพื่อเจรจาอย่างเป็นทางการโดยมีอำนาจที่ได้รับมอบหมายอย่างเป็นทางการ (Mandate for pre-negotiation) ภายหลังจากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการแล้ว การพูดคุยในขั้นนี้จะมีการกำหนดขอบเขตอำนาจในการที่ได้รับมอบหมาย โดยเป็นอำนาจจากผู้ที่สามารถที่จะควบคุมความรุนแรงได้จริง การสร้างที่นิ่ง เหล่านี้คือจุดเริ่มต้นของการดำเนินการเจรจาในอนาคต โดยสามารถที่เข้ามาร่วมลงนามข้อตกลงระหว่างกันอย่างเป็นทางการว่าจะมีการพูดคุยสันติภาพอย่างจริงจัง ขั้นตอนนี้ต้องใช้เวลาหลายครั้งและไม่สามารถกำหนดได้ว่าจะลื้นสุดเมื่อใด จนกว่าทั้งสองฝ่ายจะได้ข้อตกลงร่วมกันว่าจะร่วมวางแผนการเจรจาในขั้นต่อไปร่วมกัน ในสถานการณ์ที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ ถือว่าอยู่ในขั้นตอนที่ 2 นี้ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนเริ่มอย่างเป็นทางการของกระบวนการสันติภาพทั้งหมด (ในส่วนประ) และยัง... เรียกว่าเป็นเพียง “การพูดคุย” เท่านั้น

3. กระบวนการเจรจาเมื่อมีการเปลี่ยนผ่านเตรียมการเข้าสู่กระบวนการเจรจาสำเร็จ จากประเด็นหลักที่ตกลงกันได้แล้วก็ถือ

1) โครงยกรับโครง ดำเนินการ แต่ละฝ่ายประกอบด้วยโครงบ้ำ

2) สถานที่ดำเนินการเจรจา

3) การพูดคุยเป็นอย่างไร โดยมีกรอบการพูดคุยที่วางไว้ฐานในระยะเวลา ซึ่งจะถือว่าเป็น “กรอบของการเจรจา” (Framework Agreement of Negotiation) แล้วจึงเข้าสู่กระบวนการเจรจาอย่างแท้จริงอย่างเป็นลำดับ (Series of Negotiation) ซึ่งอาจมีหลายวงเจรจา หลายครั้ง ซึ่งอาจไม่มีความราบรื่นหรือสะคุคตได้ เช่นกัน อาจมีการชะงักหรือกลับมา มีความรุนแรงใหม่ซึ่งไม่ได้มีความก้าวหน้า เป็นเชิงเส้นเสมอไปดังที่ได้กล่าวไว้ในขั้นตอน โดยทั่วไปกรอบการเจรจาจะเข้าสู่การตกลงการหยุดยิงหรือ

ความรุนแรงก่อน ซึ่งทั้งสองฝ่ายอาจไม่ชัดเจนว่า ข้อตกลงทางการเมืองที่เกิดขึ้นจะเป็นไปในลักษณะใด จึงต้องอาศัยการเจราอีกหลายครั้ง

4. ขั้นยอมรับข้อตกลงจากการเจรจาและการแปลงผลไปสู่การปฏิบัติและติดตามผล ในขั้นนี้จะดำเนินต่อเนื่องมาจากการดำเนินการเจรจาในประเด็นต่างๆ นิ่งความคืบหน้าและตกลงกันได้ จนเข้าสู่ข้อตกลงในประเด็นต่างๆ (Agreements on substantive issues) จนเกิดเป็นข้อเสนอในทางการเมืองจากฝ่ายอีกขั้ดแข่ง จนเป็นข้อตกลงในทางการเมืองในระยะเวลาต่อมาเพื่อนำข้อตกลงดังกล่าวไปผลในทางการปฏิบัติและดำเนินการติดตามประเมินผล (Implement and monitoring) เพื่อตรวจสอบว่าแต่ละฝ่ายสามารถทำได้ตามข้อตกลงหรือไม่ ซึ่งจะมีการเจรจาเพื่อติดตามข้อตกลง (Negotiation on interpretation to the agreement) ซึ่งจะมีการถกเถียงด้วยความเข้าใจกันอย่างมาก

ในช่วงสุดท้ายของการเป็นช่วงการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริงโดยจะมีการปฏิรูปทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ความมั�คงและกองทัพ การพนวณรวมกองกำลังติดอาวุธของฝ่ายที่เห็นต่างจากรัฐ จะนำเข้ามาสู่ระบบได้หรือไม่ ข้อตกลงบางอย่างอาจก้าวไปไกลถึงขั้นแก้ไขรัฐธรรมนูญก็ได้ อย่างไรก็ตามภาพรวมของกระบวนการสันติภาพนั้นจะยังคงมีสภาพที่เปลี่ยนแปลงอยู่ในทุกขั้นตอน

บทบาทของสื่อมวลชนในกระบวนการสันติภาพ

เมื่อได้อธิบายลำดับและขั้นตอนของกระบวนการสันติภาพโดยสังเขปแล้ว ผู้วิจัยจึงตั้งคำถามว่า สื่อมวลชนมีบทบาทและที่ทางอย่างไรในกระบวนการสันติภาพครั้งนี้ แน่นอนว่าสื่อมวลชนคือสถาบันหนึ่งที่เขามามีส่วนและเป็นตัวแปรที่สำคัญของการขยายตัวของความขัดแย้งและสันติภาพได้ ข้อวิจารณ์ที่สำคัญคือการทำงานข่าวของสื่อกระแสหลักก็คือ การรายงานข่าวที่ไม่รอบด้านที่อาจยังผลให้ความขัดแย้งทวีความรุนแรงมากขึ้น คำถามในยุคหลังๆ ของผู้ที่ศึกษาสื่อสันติภาพก็คือ การตั้งคำถามถึงความสำคัญเรื่อง

“ความเป็นวิสัย”(Objectivity) ที่เป็นแกนกลางหลักคิดของนักการสารศาสตร์ว่า สื่อมวลชนจะต้องมีความรับผิดชอบทางศีลธรรมอันดับแรกในฐานะมนุษย์ที่จะเข้ามาช่วยลดหรือหยุดยั้งความรุนแรง ส่วนความรับผิดชอบในฐานะของสื่อมวลชนเป็นความรับผิดชอบที่รองลงมา (Spencer 2008: 180-182) บทบาทเช่นนี้คือการขึ้นบนทบทวนแบบปรัชญามนุษยนิยมที่ต้องเพชิญและต้องอยู่กับความขัดแย้งโดยพิจารณาจะปรับกระบวนการทัศน์ของการรายงานจากที่ให้ความสำคัญแต่ “สังคม” มาสู่ความหมายของ “สันติภาพ” โดยหวังว่างานเหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งของการต่อต้านสังคม และขับเคลื่อนการแก้ไขความขัดแย้งไปสู่สันติ ดังนั้น สิ่งที่นักข่าวสันติภาพพึงกระทำก็คือการนำตัวแสดงอื่นๆ เข้ามายื่นในการรายงานข่าวเพื่อเปิดมุมมองและพื้นที่ให้กับมุมมองที่แตกต่างจากปัญหาที่ถูกเลิกและซับซ้อนมากกว่าเสนอความขัดแย้งสองข้างใหญ่ๆ ก้าวข้ามการนำเสนอแบบแพ้-ชนะ ที่เน้นไปที่การทำลายได้เปรียบ-เสียเปรียบ หลีกเลี่ยงการรายงานข่าวแบบครามๆ ไปสู่การพิจารณาเรื่องราวว่าเป็นการพูดคุยเจรจาที่มีความสมดุลซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขความขัดแย้ง ขณะเดียวกันปัญหานั้นของแหล่งข่าวและคู่ขัดแย้งก็มักจะพยายามที่จะรักษาอิทธิพลของตนเองด้วยการครอบครองพื้นที่สื่อ เมื่อสื่อมองปัญหาได้ไม่ทะลุ普รูไปร่อง ความขัดแย้งถูกนิยามโดยกลุ่มคู่ขัดแย้งที่มีอิทธิพล สื่อก็จะกลายเป็นเครื่องมือในการตอบข้ออำนาจและอิทธิพลของ

คู่ขัดแย้งและเป็นผู้ขยายจุดยืนอันแข็งทื่อของทั้งสองฝ่าย (Spencer 2008: 140-141)

กรณีศึกษาความขัดแย้งในไอร์แลนด์เหนือสะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มต่างๆ และรัฐบาลพิจารณาใช้สื่อเป็นพื้นที่ในการสร้างแรงสนับสนุนให้กับฝ่ายตนเอง ทั้งยังเป็นพื้นที่ของการถกเถียงนโยบายต่างๆ และสามารถสร้างแรงกดดันให้ผู้ต่อต้านเข้ามารับข้อเสนอสำคัญๆ นอกจากนี้ ยังสามารถสร้างผลลัพธ์ใหม่ๆ ในการสื่อสารดังนั้น หากสื่อสนใจกระบวนการสันติภาพอย่างแท้จริง ก็จะทำหน้าที่เปิดพื้นที่ให้กับว่าทกรรมทางเลือกใหม่ๆ ทั้งยังชี้ชุดอ่อนของความคิดสายสุดโต่งและดึงผู้คนที่หลากหลายเข้ามามาสู่กระบวนการสันติภาพในแบบพหุวิถี⁵ (Multitrack) ที่จะทำให้กระบวนการดังกล่าวมีความแข็งแกร่งขึ้น

นักคิดและนักปฏิบัติหลายคนพิจารณาที่จะออกแบบและเสนอแนวทางการรายงานข่าวสันติภาพขึ้นมา โดยมุ่งหวังให้เกิดผลด้านบวกต่อกระบวนการสันติภาพให้สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างราบรื่น ด้วยการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์บางอย่างที่ได้กล่าวมาข้างต้น เช่น นอร์เบิร์ต โรเปอร์ส (Norbert Ropers) นักวิจัยอาวุโส สถาบันวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ (CSCD) ที่ลงพื้นที่ทำงานในภาคใต้มาอย่างยาวนานตั้งแต่ก่อนจะเกิดกระบวนการสันติภาพ ได้อธิบายความท้าทายพื้นฐานบางประการเกี่ยวกับการรายงานข่าวกระบวนการสันติภาพ⁶ ต่อการพูดคุยพูดคุยสันติภาพชายแดนใต้ครั้งนี้ว่า

⁵ การแบ่งกลุ่มตัวแสดง (Actor) ในความขัดแย้งหลักตามแนวคิดของ J.P. Laderach แบ่งผู้คนออกเป็น 3 ระดับคือ Track I คือบรรดาผู้นำทางการเมืองและการทหารในฐานที่ที่เป็นตัวกลางและ/หรือตัวแทนของฝ่ายต่างๆ ที่ขัดแย้งกัน Track II คือจากปัจจุบันคลื่อนชู ผู้เข้าช่วย ตัวกลางในการไก่ลอกเลี้ยง ทุกพลเรือนไปจนถึงองค์กรเอกชนในท้องถิ่นและในระดับนานาชาติที่มีส่วนร่วมต่อการแก้ไขความขัดแย้ง และ Track III คือจากองค์กรภาคภูมิที่ต้องจัดตั้งไปจนถึงหน่วยงานสนับสนุนการพัฒนาทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับนานาชาติ องค์กรสิทธิมนุษยชนและองค์กรช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม คุร้ายละเอียดเพิ่มเติมในบทความ “ประชาสังคมกับกระบวนการสันติภาพ (ตอน 2): ความชอบธรรมหลักประกันสันติภาพและบทบาทที่ควรเป็น” (ที่มา: <http://www.deepsouthwatch.org/node/2540>)
⁶ นอร์เบิร์ต โรเปอร์ส. เอกสารประกอบและเปิดประเด็นในเวที “สื่อส่วนฯ: การรายงานข่าวกระบวนการสันติภาพ” ซึ่งจัดขึ้นที่ห้องประชุมศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2556 เพย์เพรช์ซีเน็ตเวิร์ก <http://www.deepsouthwatch.org/node/4369> แปลโดย นวลน้อย ธรรมเศียร

“1) กระบวนการสันติภาพเป็นความพยายามทางการเมืองที่มีการแข่งขันกันสูง สำหรับหลายคันที่เข้าร่วมในกระบวนการนี้ มันคือความพยายามในอันที่จะ “ເອົາຫະນະ” ในความขัดแย้งนั้นๆ แม้ว่าในขณะนี้ จุดสำคัญจะเปลี่ยนจากการใช้กำลังและความรุนแรงไปเป็นการใช้วิธีทางทางการทูตเพื่อที่จะให้ได้ชัยชนะในการต่อรองหรืออนโน้มใจจากก็ตาม แต่ว่าความคิดเห็นในเรื่องนี้ก็คงนั่นในเรื่องของการເອົາຫະນະหรือไม่ก็พ่ายแพ้ผู้คนเหล่านี้จะกระหนกก์ในระบบหลังแล้วเท่านั้น ว่าเป็นเรื่องยากมากที่จะผลักดันให้ได้ผลลัพธ์ที่ยั่งยืน หากว่าพวกเขายังคงมองกระบวนการสันติภาพในกรอบของการເອົາຫະນະ หรือไม่ก็พ่ายแพ้ต่อไป

2) [ด้วย] ทัศนคติแบบนี้ นักข่าววิจัยพยายามจะทำข่าวกระบวนการสันติภาพผ่านมุมมองแบบ “ໂຄຣເພີໂຄຮະນະ” (ໂຄຣໄດ້ໂຄຣເສີຍ) ซึ่งสำหรับสื่อกระแสหลัก นี่ก็เป็นแบบแผนของการทำข่าวการเมืองโดยทั่วไป มุมมองแบบนี้จะขยายชั้นมากขึ้นเมื่อในหมู่คนในแต่ละด้านของคู่ความขัดแย้งนั้น มีคนที่ตั้งใจไว้หรือไม่ก็ต่อด้านกระบวนการกรรมอยู่ด้วย

3) จากคำพูดที่รู้จักกันนานนานแล้วที่ว่า “ความจริงเป็นเหมือนรายแรกของสองคราบ” เรายังพบด้วยตัวเองจำนวนมากที่แสดงให้เห็นว่า ในกระบวนการสันติภาพนั้น ฝ่ายที่เกี่ยวข้องมักจะพยายามเล่นแร่แปรธาตุกับข้อมูลเพื่อให้เป็นประโยชน์กับฝ่ายตน

จากข้อท้ายดังกล่าว โรเบอร์ส จึงเสนอข้อสรุปสำหรับการต่อสู้การกระบวนการสันติภาพแบบมืออาชีพ และอย่างมีจริยธรรมว่า

“1. สื่อเป็นมืออาชีพและไม่ใช้กดดันอย่างที่สื่อควรเป็น: เช่นเดียวกับการรายงานข่าวอื่นๆ การรายงานข่าวกระบวนการสันติภาพควรจะทำภายใต้มาตรฐานของการตรวจสอบเชิงลึกและการตรวจสอบอย่างเข้มงวด ข้อมูลแบบไม่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องตามบริบทของมันและอื่นๆ

2. รายงานมุมมองที่แตกต่างหลากหลายและอย่างจำเพาะเจาะจง: ความขัดแย้งและสันติภาพเป็นเรื่องราวของฝ่ายต่างๆ สองฝ่ายขึ้นไปที่มีความเห็นและมุมมองที่แตกต่างกันในเรื่องว่าเหตุใดจึงมีความขัดแย้งเกิดขึ้นและจะคลี่ความขัดแย้งนั้นอย่างสันติได้อย่างไร สื่อหล่ายๆ สื่อมักจะให้พื้นที่กับมุมมองด้านเดียว ซึ่งถือว่าขัดกับหลักการของกรรมการรายงานที่ต้องไม่ล้าเอียงและอย่างเป็นธรรม

3. ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจต่อเงื่อนไขที่เป็นตัวขับเคลื่อนความขัดแย้ง: สังคมใหญ่ๆ ก็จะไม่เข้าใจว่า ความขัดแย้งและความรุนแรงนี้ดำรงอยู่ได้อย่างไร ซึ่งสาเหตุอาจจะไม่ใช่เพราะขาดระบบหลักในการให้การศึกษา รวมทั้งการที่มีข้อโต้แย้งที่ครอบงำสังคมในเวลาอันนั้น แต่ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการลักษณะอันซับซ้อนของขบวนการที่ธรรมชาติเป็นขบวนการลัญปานนี้ เรื่องนี้เปิดโอกาสให้สื่อเข้ามาระบุหัวข้อที่ส่งเสริมให้สังคมสามารถทำความเข้าใจได้ครอบคลุม

4. เปิดพื้นที่ให้ประชาชนได้มีสิทธิและเสียง เติมความเป็นมนุษย์ให้กับเหตุของความขัดแย้ง: ในขณะที่ข่าวการพนเปะเจราในแทรค 1 (คู่ความขัดแย้งหลัก)⁷ เป็นเรื่องที่สำคัญและถือเป็นหน้าที่ของสื่อที่จะต้องรายงานแต่สื่อต่างๆ ของชาติมีโอกาสในอันที่จะฉายให้เห็นชีวิตและชะตากรรมของประชาชนทั่วไปที่ได้รับผลกระทบแล้ว และยังคงได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงและความขัดแย้งที่ยังเกี้ยงไม่ได้อันนี้

5. เปลี่ยนกรอบของการรายงานจาก “ແພີ-ຫະນະ” ไปเป็น “ຫະນະທັງคู่” หรือ win-win: ประชาชนในเรื่องความคิดและข้อเสนอทั้งหลายที่มีขึ้นเพื่อเชื่อมประสานต่ออดจนเพื่อส่งเสริมให้มีการประนีประนอมหรือแก้ปัญหาให้พื้นที่กับนัดหยุดงานที่เพื่อสันติภาพรวมทั้งความคิดเห็นของพวກเข้า เป็นต้น”

⁷ หมายถึงการดำเนินการพูดคุยระหว่างคู่ขัดแย้งหลักกือ Party A และ Party B คือรัฐบาล กับฝ่ายที่คิดเห็นต่าง โดยไม่มีประชาชนทั่วไปมาเกี่ยวข้อง

สื่อในฐานะผู้ผลิตรายการ

รายการ คือ กระบวนการสร้างความหมายให้แก่ โลกและสังคม ซึ่งรวมถึงเอกสารข้อมูลต่างๆ อายุยาวนาน มีโครงสร้าง และระบบของกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดสร้างความหมายว่า ลังไนเป็นจริงและไม่เป็นจริง ผ่านข้อความที่ถูกพูดหรือ เขียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดย ข้อความนั้นถูกกำหนดไว้ด้วย กรอบของความรู้ (Episteme) ที่เกิดการใหม่เวียนของ ข้อความดังกล่าวไปสู่ปฏิบัติการทางสังคม (social practice) (เสนำ, 2548: 300) รายการจะมีองค์ประกอบ ที่สำคัญ 3 ประการ คือ ภาษา ความรู้ และอำนาจ ที่เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบสร้าง “ความจริง” ขึ้นมา (Revel, 2002: 22-23) โดยในโลกสมัยใหม่ที่มีเทคโนโลยี การสื่อสารและสถาบันการสื่อสารมวลชน มีหน้าที่ ในการกำหนดความหมายของข้อมูลช่วงเวลา (Agenda setting) ทั้งยังมีระบบและข้อตกลงบางอย่างโดยเฉพาะ “ช่วง” นั้นถูกวางแผนแห่งที่ของความหมายว่าคือ “ความจริง” ให้กับสังคม ในกรณี สื่อมวลชนจึงกลาย เป็นสถาบันทางสังคมหลักที่ทำหน้าที่ผลิตรายการ ทั้งหลายและสถาปนาให้ความจริงถูกยอมรับโดยทั่วโลก ที่สำคัญ

สื่อมวลชนยังเป็นปริมภพของ พื้นที่ปฏิบัติการ ของอำนาจของการ “นิยาม” ในการจัดและกีดกัน การนิยามของผู้อื่น (definition & exclusion) ที่แยกชื่อ ช่วงซึ่งความหมายระหว่างกันอยู่เสมอ ผ่านการยอมรับ หรือไม่ยอมรับการนิยามจากฝ่ายตรงกันข้าม เช่น คู่ ของการช่วงซึ่งความหมายระหว่าง “กบฏ” กับ “ผู้ปลดปล่อย” หรือ “โจรสาว” กับ “ผู้ปลดปล่อยประชาชน” ที่จะถูกตอกย้ำอย่างช้าๆ ในวิถีแห่งชีวิต ประจำวันจนสามารถติดตัวและซึมลึกสู่วิธีชีวิตของ ผู้คนสามัญจนกลายเป็นเรื่องปกติธรรมชาติที่ยอมรับและ ควรจะเป็นจนถูกถ่ายเป็น “สามัญสำนึก” ร่วมกันของ ผู้คนในสังคมโดยมีภาษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการ ถ่ายทอดและตอกย้ำอุดมการณ์ (ภาษาจนา แก้วเทพ,

2546: 354-360) การศึกษารั้งนี้จึงสนใจว่าทั้งหมด ที่ปรากฏในสื่อจากฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าถูกวางอยู่บน ครอบความคิด อุดมการณ์ ชุดความรู้อะไรและมีการ ช่วงซึ่งความหมายผ่านพื้นที่สื่อมวลชนอย่างไรบ้าง

วิธีการศึกษา

โครงการวิจัยเรื่องรายการสื่อมวลชนในกระบวนการ สันติภาพสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กำหนดประเภท ของสื่อที่จะทำการศึกษาไว้ 3 ประเภท คือ

1. สื่อกระแสหลัก ได้แก่ สื่อที่เกาะติดรายงานข่าว กระบวนการสันติภาพมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นสื่อ โทรทัศน์ระดับชาติ คือ สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ซึ่งเป็นสื่อสาธารณะ และสถานีโทรทัศน์สีช่อง 3

2. สื่อภาคประชาสังคมที่ดัดตามความคืบหน้า และสร้างประเด็นถกเถียงต่อกระบวนการสันติภาพ เป็นพื้นที่ของฝ่ายภาคประชาสังคมที่สนับสนุนและ เคลื่อนไหวสันติภาพ เป็นพื้นที่ของความคิดเห็นต่อ ประเด็นดังกล่าว คือ พื้นที่เว็บบล็อก (weblog) ของ เว็บไซต์ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Watch)

2. สื่อของผู้เห็นต่างจากรัฐและกลุ่มเคลื่อนไหว ต่อต้านรัฐที่แสดงความคิดเห็นผ่านสื่อออนไลน์ คือ เว็บไซต์อัมบรานิวส์ (Ambra News) พูลอินโฟ (Puloinfo) และคลิปแฉลงการณ์ผ่านยูทูบโดยแกนนำ มีอาร์เอ็น

กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษานี้เรื่องรายการสื่อมวลชนในกระบวนการ สันติภาพสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเลือกตัวอย่าง สื่อร่วม 3 ประเภท จำนวน 5 ชื่อ ดังตารางข้างล่าง โดยเลือกศึกษาเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็น การพดดุลสันติภาพ

ตารางที่ ๑ แสดงกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

ประเภทของสื่อ	สื่อ	ชื่อ	URL	เจ้าของสื่อ
สื่อกระแสหลัก (ระดับชาติ)	โทรทัศน์	ช่อง ๓ / รายการข่าว สามมิติ ไทยพีบีเอส / รายการที่นี่ไทยพีบีเอส	http://www.thaitv3.com/ http://live.thaipbs.or.th/	กิตติ สิงหาปัสด สำนักข่าว/ไทยพีบีเอส
สื่อภาคพลเมือง/ ประชาสังคม	เว็บไซต์	ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ ภาคใต้ (Deep South Watch)	www.deepsouthwatch.org/	ศูนย์เฝ้าระวัง สถานการณ์ภาคใต้
สื่อของผู้ที่คิดเห็น ต่างจากรัฐ/กลุ่มเคลื่อนไหว ต่อต้านรัฐ	เว็บไซต์	Puloinfo Amra News	http://www.puloinfo.net/	ไม่สามารถระบุได้
ข่าวการนิอาร์เอ็น	YouTube	BRN Youtube	BRN	นิอาร์เอ็น

ระยะเวลาการเก็บข้อมูล

เลือกเก็บตัวอย่างระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – มิถุนายน ๒๕๕๖ โดยมีรายละเอียดของเหตุการณ์ในห้วงเดือนที่เก็บข้อมูลดังนี้

ตารางที่ ๒ แสดงเหตุการณ์สำคัญในกระบวนการพูดคุยเพื่อสนับสนุนภาระในห้วงเวลาปี ๒๕๕๖

เดือน	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน
เหตุการณ์		๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖	๒๘ มีนาคม ๒๕๕๖	๒๖ เมษายน ๒๕๕๖	๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๖	๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๖
	รัฐบาลไทย ลงนามข้อตกลง ทั่วไป พูดคุย สนับสนุน BRN	การพูดคุย สนับสนุนตัวแทน ครั้งที่ ๑	๕ ข้อเรียกร้อง BRN ถูกเผยแพร่ พร่าว่าผ่านกฎหมาย ครั้งที่ ๑	เผยแพร่ ๕ ข้อเรียกร้อง ของ BRN พร้อมเหตุผล ผ่านกฎหมายครั้งที่ ๒	การพูดคุย สนับสนุนตัวแทน ครั้งที่ ๓	
				๒๙ เมษายน ๒๕๕๖	๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖	๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๖
				การพูดคุย สนับสนุนตัวแทน ครั้งที่ ๒	BRN เผยแพร่ กฎหมายครั้งที่ ๓ เรียกร้องให้ รัฐบาลไทยให้ ดำเนินการเรื่องนี้ เป็นระยะแห่งชาติ	BRN เผยแพร่ กฎหมายครั้งที่ ๔ เพื่อกับปฏิบัติ การหยุดชั่ว เดือนรอมฎอน

เดือน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤษจิกายน	ธันวาคม
เหตุการณ์	ข้อตกลงหยุดยิงช่วงเดือนรอมฎอน 10 ก.ค.– 18 ส.ค.56					
	12 กรกฎาคม 2556	6 สิงหาคม 2556	10 กันยายน 2556	ปลายเดือน ตค. 2556	เดือนพ.ย. 2556	1 ธ.ค. 2556
	มาเตเซียແດลง สองฝ่ายมีความ เข้าใจร่วมในการ ลดความรุนแรง ในช่วงเดือน รอมฎอน	BRN ເພຍແພ່ ຢູ່ປະເທດວຽກ ຝ່າຍກາຣຫາຣ	BRNສ່າງອັກ-ສາຣ 38 ນ້ຳໃຫ້ກັນ ທຶນໄທຢູ່ໂຄຍືພ່ານ ຜູ້ອຳນວຍຄວາມ ສະດວກ	ຝ່າຍໄທ ສ່າງ ເອກສາຣຕອນ ເຮືອງຂໍ້ອເຮີຍກ ຮ້ອງ BRN 5 ຊົ່ວ ມີການຊາຍຕົວ ເປັນການຕ່ອດຕ້ານ ໂຄ່ນລິ້ນຮູບາລ ຢືນດັກຍົນ	ກາຮຸມນຸ່ມໃນ ກຽງເທິພາ ຜ່ານ ນໍາໂຄຍ ກປປສ. ເຮີນຂໍາຍາຍຕົວ ເປັນການຕ່ອດຕ້ານ ໂຄ່ນລິ້ນຮູບາລ ຢືນດັກຍົນ	BRN ເພຍແພ່ ຢູ່ປະເທດວຽກ ຝ່າຍກາຣຫາຣ
			มີກາຮຸມນຸ່ມປະກາດ ນິຣໂທກ່ຽວກົງໃນກຽງເທິພາ			

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นต้นจะใช้แบบลงรหัส (Coding sheet) เพื่อคัดกรองตามรูปแบบการนำเสนอ (Form) คือ ประเภทของรายการ แหล่งที่มา อ้างอิง ประเด็นที่ให้น้ำหนักถ้อยคำภาษาฯ บุญม่องของการนำเสนอและส่วนเนื้อหา (Message) ที่จะนำมาวิเคราะห์ ว่าทั้งหมดที่ถูกเลือกใช้ ผู้นำเสนออาทิกรรม ประเด็นที่ถูกผลิตขึ้น ก่อน รวบรวมข้อมูลและประมวลผลเพื่อศึกษาวิเคราะห์ (Discourse) ที่ถูกผลิตขึ้นมาในระหว่างกระบวนการสันติภาพ

ผลการศึกษา

1. สื่อกระแสหลัก

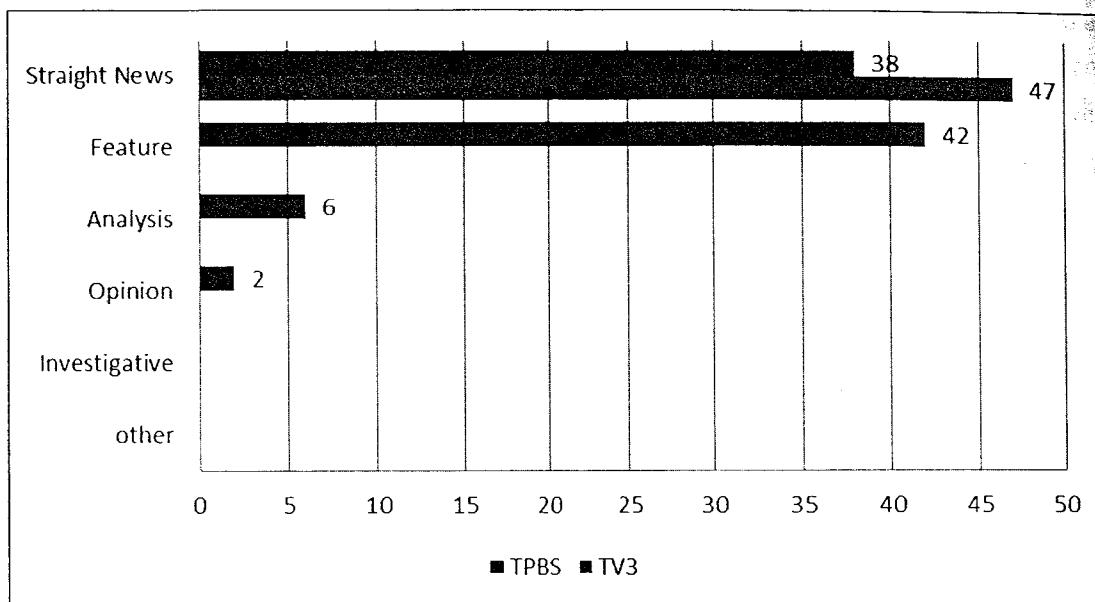
1.1 การรายงานเรื่องกระบวนการสันติภาพสามจังหวัดชายแดนใต้ในสื่อกระแสหลัก

ความสำคัญของสื่อมวลชนกระแสหลักต่อกระบวนการสันติภาพ คือการเป็นสื่อขนาดใหญ่ที่มีฐานผู้ชมกว้างขวาง ทั่วประเทศและสามารถเข้าถึงผู้ชมได้จำนวนมาก ทั้งยัง

เป็นดีอีได้ว่าเป็นกลุ่มฐานความคิดหลักของสังคมที่สามารถสร้างผลกระทบต่อการกำหนดทิศทางความคิดและพฤติกรรมของคนส่วนใหญ่ในสังคมได้มาก ผลการศึกษาพบว่า สื่อกระแสหลักรายงานประเด็นกระบวนการสันติภาพที่ภาคใต้ ดังนี้

1.1.1 รูปแบบรายการ จากการวิจัยการรายงาน ข่าวกระบวนการสันติภาพ ตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ – มิถุนายน 2556 พบร่วม 47 วัน รายงานข่าวสานมิตร 3 รายงาน ข่าวทั้งหมด 47 วัน มี 47 ชิ้น ข่าว เป็นรูปแบบรายงานข่าว (Spot/Straight News) ทั้งหมด ขณะที่รายการที่ไทยพีบีเอส/ไทยพีบีเอส รายงานข่าวทั้งหมด 46 วัน มี 88 ชิ้น ข่าวแบ่งออก เป็นรูปแบบรายงานข่าว (Spot/Straight News) 38 ชิ้น สารคดีเชิงข่าว (Feature) 42 ชิ้น รายงานเชิงวิเคราะห์ (Analysis) 6 ชิ้น และความคิดเห็น 2 ชิ้น (ดูแผนภาพที่ 2) ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการนำเสนอของไทยพีบีเอส มีความหลากหลายมากกว่า ทำให้เนื้อหาถูกเน้นไปที่ การวิเคราะห์และตีความประเด็นสันติภาพต่อสาธารณะมากขึ้นตามไปด้วย

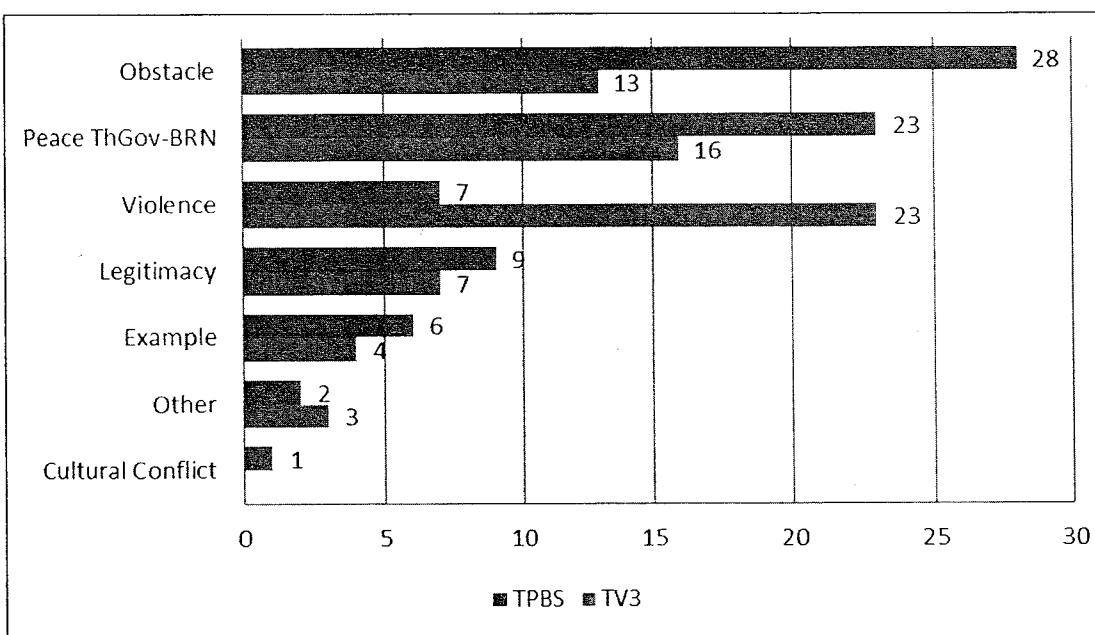
แผนภาพที่ 2 แสดงสัดส่วนและรูปแบบของข่าวที่นำเสนอผ่านสื่อกระแสหลัก

1.1.2 ประเด็นที่นำเสนอจากการศึกษาประเด็นการรายงานข่าวที่นำเสนอผ่านสื่อกระแสหลักพบว่า ประเด็นที่ถูกนำเสนอมากที่สุดคือ ประเด็นอุปสรรค ของกระบวนการสันติภาพจำนวน 41 ครั้ง ประเด็นกระบวนการพูดคุยระหว่างรัฐไทยกับนิหาร์อี็น 39 ครั้ง

ประเด็นความรุนแรงในระหว่างกระบวนการพูดคุย 30 ครั้ง ประเด็นความชอบธรรมของกระบวนการสันติภาพ 16 ครั้ง ด้วยถ่ายและบทเรียนการจัดการความขัดแย้งจากต่างประเทศ 10 ครั้ง อื่นๆ 5 ครั้ง และประเด็นความขัดแย้งทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ 1 ครั้ง (ดูแผนภาพที่ 3)

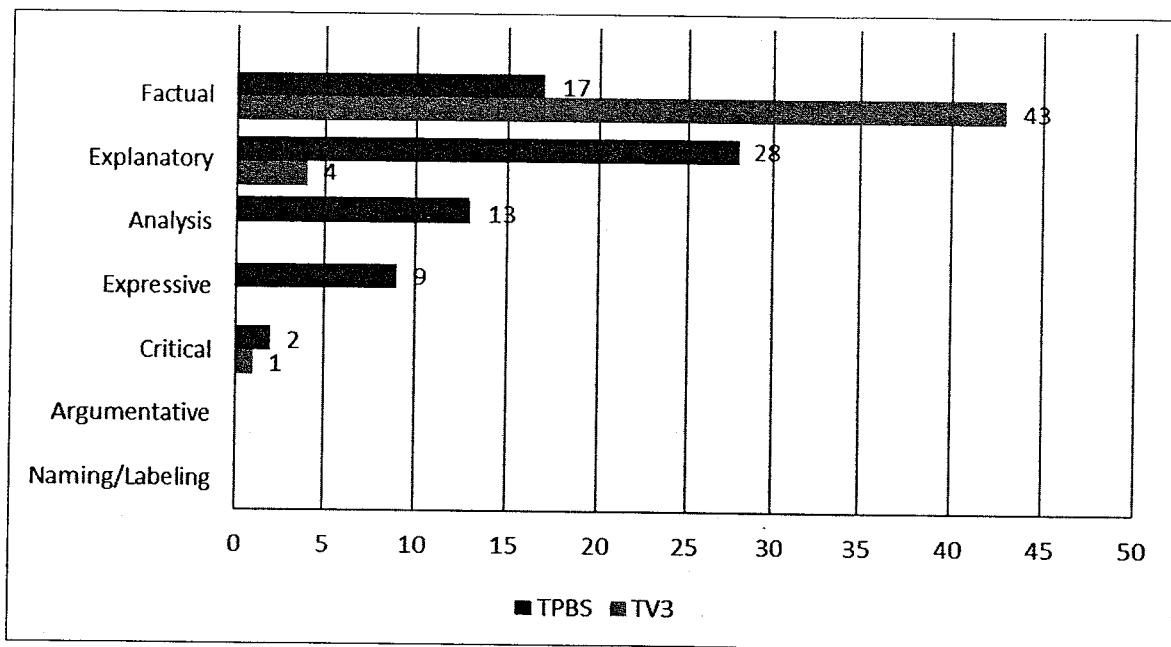
แผนภาพที่ 3 แสดงสัดส่วนเปรียบเทียบประเด็นในข่าวของสื่อกระแสหลัก

1.1.3 ภาษาที่ใช้ในการรายงานข่าว จากการศึกษาการใช้ภาษาในการรายงานข่าวที่นำเสนอผ่านสื่อกระแสหลักพบว่า มีลักษณะเป็นการรายงานแบบข้อเท็จจริง (Factual) 60 ครั้ง การใช้ภาษาแบบอธรรษานิยม (Explanatory) 32 ครั้ง แบบวิเคราะห์ (Analysis) 13 ครั้ง แบบแสดงความคิดเห็น (Expressive) 9 ครั้ง แบบวิพากษ์วิจารณ์ (Critical) 3 ครั้ง ไม่พบการใช้ภาษาแบบโต้แย้ง (Argumentative) และภาษาติดตรา (Naming/Labeling) การศึกษาข้างบนว่า รายการข่าวสามมิติมีสัดส่วนการใช้

ภาษาแบบข้อเท็จจริง (Factual) ที่มากกว่ารายการที่นี่ไทยพีบีเอส คือ (43:17) ขณะที่รายการที่นี่ไทยพีบีเอส มีการใช้ภาษาแบบอธรรษานิยม (Explanatory) มากกว่ารายการข่าวสามมิติคือ (28:4) ส่วนการใช้ภาษาแบบวิเคราะห์ (Analysis) และการใช้ภาษาแบบแสดงความคิดเห็น (Expressive) ไม่พบในรายการข่าวสามมิติ การใช้ภาษาแบบแบบวิพากษ์วิจารณ์ (Critical) รายการที่นี่ไทยพีบีเอสมีสัดส่วนมากกว่ารายการข่าวสามมิติคือ (2:1)

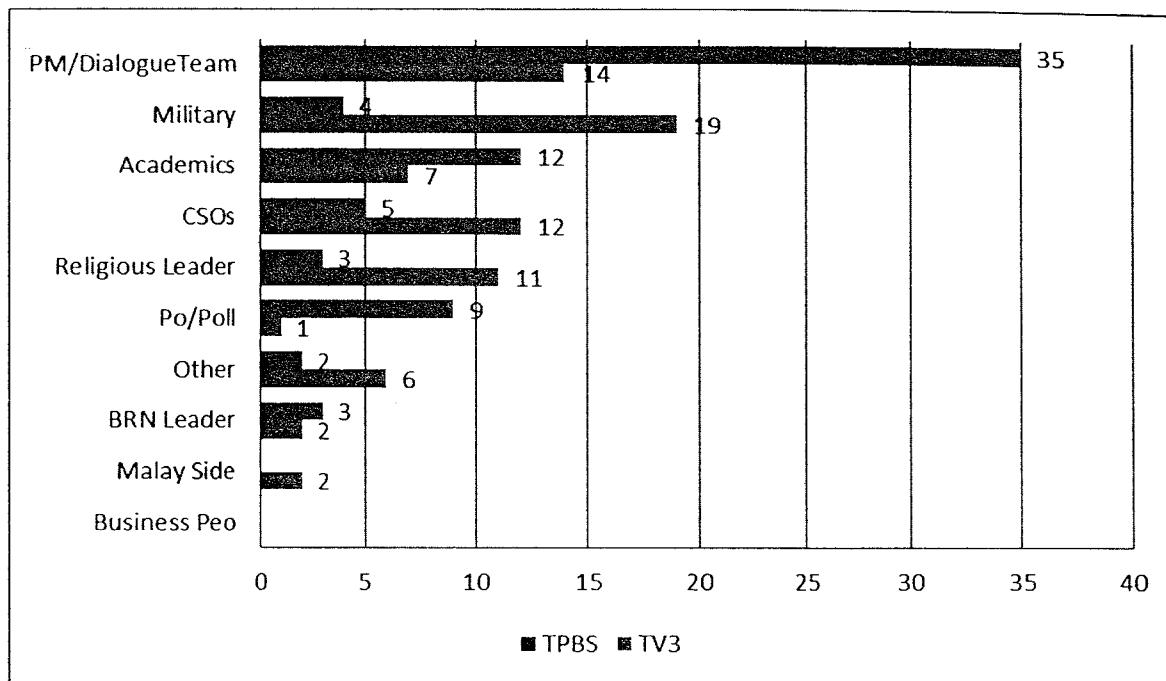
แผนภาพที่ 4 แสดงการใช้ภาษาในการรายงานข่าว

1.1.4 แหล่งข่าวจากการวิจัยแหล่งข่าวที่ปรากฏ ในการนำเสนอข่าวในกระบวนการสันดิ坚定不พบว่า แหล่งข่าวที่ปรากฏอยู่ในข่าวสื่อกระแสหลักมากที่สุดคือ นายกรัฐมนตรีและทีมคณะพูดคุยสันติภาพ 49 ครั้ง รองลงมาคือฝ่ายทหารและความมั่นคง 23 ครั้ง นักวิชาการ 19 ครั้ง ภาคประชาชน 17 ครั้ง ผู้นำศาสนา 14 ครั้ง ความเห็นสาธารณะ/โพล 10 ครั้ง อื่นๆ 8 ครั้ง ผู้นำฝ่ายนิอาร์ເອັນ 5 ครั้ง ฝ่ายมาเลเซีย 2 ครั้ง และไม่พบว่ามีแหล่งข่าวที่เป็นกลุ่มธุรกิจหรือนักธุรกิจปรากฏในข่าวทั้งสองรายการ

การศึกษาข้างบนว่า รายการข่าวสามมิติให้ความสำคัญต่อแหล่งข่าวที่เป็นฝ่ายทหารและความมั่นคง โดยนำเสนอแหล่งข่าวกลุ่มนี้ 19 ครั้ง ภาคประชาชน 12 ครั้ง ผู้นำศาสนา 11 ครั้ง ขณะที่รายการที่นี่ไทยพีบีเอสนั้นให้ความสำคัญไปที่แหล่งที่เป็นฝ่ายรัฐบาลและคณะพูดคุยฯ 35 ครั้ง รองลงมาคือนักวิชาการ 12 ครั้ง ความคิดเห็นสาธารณะ/โพล 9 ครั้ง การศึกษาพบด้วยว่า ทั้ง 2 รายการมีแหล่งที่เป็นผู้นำฝ่ายนิอาร์ເອັນและแหล่งข่าวจากฝั่งมาเลเซียซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้อภิญญาความสะท้วงอยู่น้อยมาก ทั้งยังไม่พบแหล่งข่าวที่มาจากภาคธุรกิจและนักธุรกิจเลย

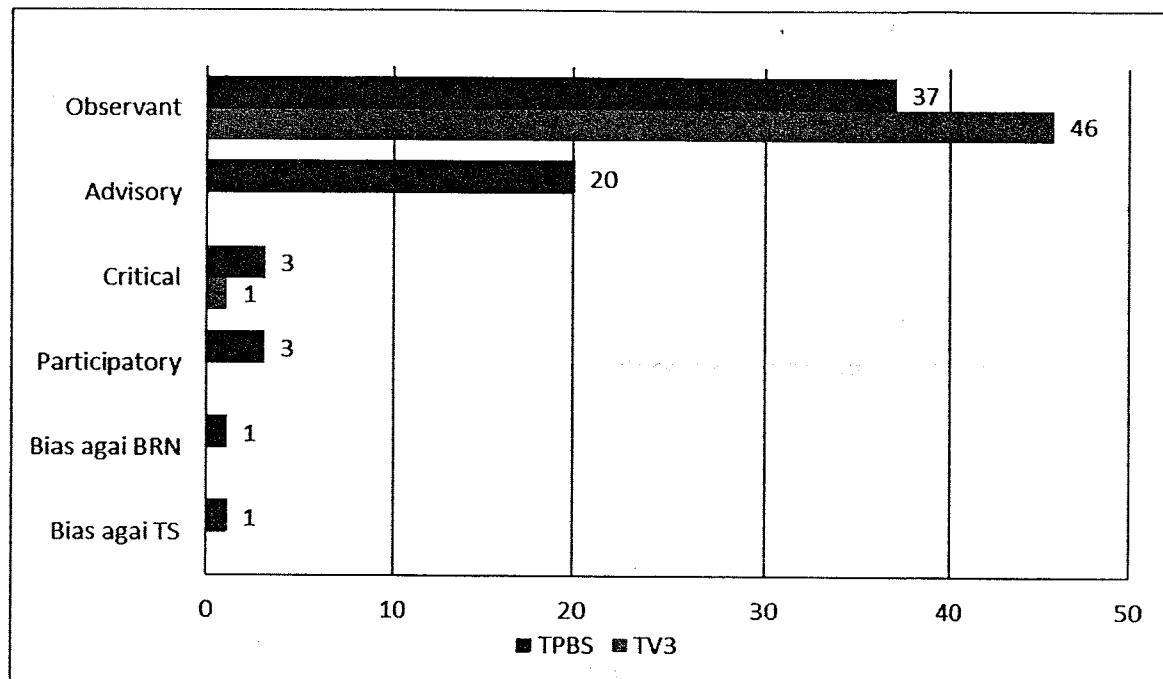
แผนภูมิที่ 5 แสดงแหล่งข่าวที่ปรากฏในรายงานข่าว

1.1.5 มุมมองของเรื่องราวที่นำเสนอ การศึกษา มุมมองของเรื่องราวที่นำเสนอผ่านสื่อกระแสหลัก พบว่า มีลักษณะมุมมองแบบผู้สังเกตการณ์ (Observant) 83 ครั้ง มุมมองแบบผู้ให้คำปรึกษา (Advisory) 20 ครั้ง มุมมองแบบวิพากษ์ (Critical) 3 ครั้ง มุมมองแบบมีส่วนร่วม (Participatory) 3 ครั้ง มุมมองแบบมีอคติต่อ ขบวนการนิอาร์เอ็น (Bias against BRN) 1 ครั้ง มุมมอง แบบมีอคติต่อรัฐไทย (Bias against Thai state) 1 ครั้ง การศึกษาจึงพบว่า มุมมองแบบผู้สังเกตการณ์ (Observant)

ในรายการข่าวสามมิติ มีสัดส่วนที่สูงกว่ารายการที่นี่ ไทยพีบีเอส คือ (43:17) มุมมองแบบผู้ให้คำปรึกษา(Advisory) พ布ในรายการที่นี่ไทยพีบีเอส 20 ครั้ง มุมมองแบบ วิพากษ์ รายการที่นี่ไทยพีบีเอสมีสัดส่วนที่มากกว่า รายการข่าวสามมิติคือ (3:1) ส่วนมุมมองแบบมีส่วน ร่วม (Participatory) มุมมองแบบมีอคติต่อขบวนการนิ อาร์เอ็น (Bias against BRN) และมุมมองแบบมีอคติ ต่อรัฐไทย พบเฉพาะในรายการที่นี่ไทยพีบีเอสเท่านั้น

แผนภาพที่ 6 แสดงมุมมองของเรื่องราวที่นำเสนอ

การวิจัยยังพบด้วยว่า ลักษณะของการรายงานข่าวของรายการข่าวสารมีดิจิทัลและการพิมพ์ที่นี่ไทยพีบีเอส มีการเกาะติดข่าวการรายงานเรื่องกระบวนการสันติภาพในจำนวนวันที่ใกล้เคียงกันอย่างไรก็ตาม พื้นที่ข่าวของรายการที่นี่ไทยพีบีเอสมีมากกว่าโดยแบ่งออกเป็นรายการย่อยอีกหลายรายการในรูปแบบที่หลากหลาย คือ รูปแบบข่าวสารคดี เชิงข่าว วิเคราะห์ข่าวและรายการทดลองที่สามารถแสดงความคิดเห็นได้ในขณะที่รายการข่าวสารมีรูปแบบการรายงานข่าวเท่านั้น ข้อสังเกตประการหนึ่งก็คือ ไม่พบว่าทั้งสองรายการรายงานข่าวในลักษณะที่เป็นข่าวเชิงลึกส่วนสอบสวนเลย

ด้านมุมมองและภาษาจะพบว่า รายการข่าวสารมีดิจิทัล มีการใช้ภาษาแบบการรายงานข้อเท็จจริง (Factual) ค่อนข้างมากและมีการอธิบายเชิง (Explanatory) อุญญาติ ขณะที่รายการที่นี่ไทยพีบีเอสเน้นไปที่การรายงานเชิงอธิบายเชิง (Explanatory) รองลงมาคือ การรายงานข้อเท็จจริง (Factual) การวิเคราะห์ (Analysis) แบบแสดงความคิดเห็น (Expressive) และแบบวิพากษ์ (Critical) ความลำดับ อีกทั้งนักจากมีมุมมองการนำเสนอแบบ

ผู้สังเกตการณ์แล้ว ยังมีมุมมองเชิงการให้คำปรึกษา การวิพากษ์ การมีส่วนร่วมที่มีการแสดงออกตั้งต่อฝ่ายไทยและนิอาร์ เอ็นอีกด้วย ในคุณลักษณะดังกล่าว จะพบว่ารูปแบบรายการของรายการที่นี่ไทยพีบีเอสนั้นนั้นเอื้อต่อการโน้มนำ้าและกำหนดกรอบของบทสนทนาราชการแต่ผู้ชุมต่อประเด็นกระบวนการสันติภาพค่อนข้างมาก

1.2 วาทกรรมในสื่อกระแสหลัก

จากการศึกษาเรื่องวาทกรรมสื่อมวลชนในกระบวนการสันติภาพพบว่า วาทกรรมที่ปรากฏอยู่ร่วมกันในสื่อกระแสหลักวงอยู่ฐานความคิดและอุดมการณ์ชาตินิยมในการสร้างความชอบธรรมให้กับความเป็นไทยและการพิทักษ์ผลประโยชน์ของชาติ รวมไปถึงการเข้าถึงแหล่งข่าวซึ่งเป็นฝ่ายรัฐในสัดส่วนค่อนข้างมากดังที่ได้อภิปรายไปในตอนต้น โดยผู้วิจัยจะใช้ให้เห็นกุ่มของชุด瓦ทกรรมที่ปรากฏอยู่ในการรายงานข่าวซึ่งมีจุดร่วมที่สำคัญดังต่อไปนี้

1.2.1 วาทกรรมรัฐเดี่ยวอันแบ่งแยกไม่ได้

การรายงานข่าวของสื่อกระแสหลักยังคงอยู่ภายใต้ชุดความคิดหลักเรื่องรัฐเดี่ยวอันแบ่งแยกไม่ได้การดำเนินการ

ทางเมืองใดๆ ต้องไม่นำไปสู่การยกระดับฝ่ายด้านรัฐ จนมีฐานะเท่าเทียมกันกับรัฐ นัยหนึ่งคือการหงี้เชิงกระแส สังคมและรักษาระดับความเป็นฉันท์ตามต้องผู้คนในสังคม ต่อการดำเนินการพูดคุยกับที่มีความชอบธรรมอีกด้วย ซึ่งพบว่ามีชุดคำดังต่อไปนี้คือ “การพูดคุยกายได้กรอบรัฐธรรมนูญ”, “ไม่มีการแบ่งแยกคืนแดน”, “ไม่เป็นการยกระดับของปัญหา”

1.2.2 วาทกรรมความรุนแรงไม่ลดลง

วาทกรรมนี้ถูกตั้งข้อสังเกตอยู่ตลอดเวลาเหตุ 因地เมื่อมีการพูดคุยแล้วความรุนแรงและการเกิดเหตุ จึงมีเพิ่มมากขึ้น วาทกรรมนี้ยังมีความหมายว่าบริการดำเนิน การพูดคุยสันติภาพสามารถแก้ไขปัญหาได้จริงหรือไม่ รวมไปถึงมีข้อสังเกตบางประการจากนี้อ่อนไหวในการรายงาน สามมิติ พบว่า วาทกรรมความรุนแรงไม่ลดลงเนื่องจาก ข่าวกระบวนการสันติภาพจะถูกรายงานควบคู่กับข่าว ความรุนแรงในพื้นที่อยู่ด้วยเสมอ ซึ่งสามารถสะท้อน ความหมายของประเด็นความรุนแรงที่ไม่ลดลง ในชุดคำดังต่อไปนี้คือ “ความรุนแรงไม่ลดลง”, “ตัวจริง หรือไม่”, “ป้าอร์เร็นไม่จริงใจ”

วาทกรรมความรุนแรงไม่ลดลงจึงเป็นวาทกรรม ที่มีควบคู่กับการที่ไม่สามารถอธิบายสาเหตุความรุนแรง ว่าเหตุใดจึงไม่ลดลงหลังจากการดำเนินการพูดคุยซึ่งจะ ถูกอ้างอิงไปถึงวาทกรรมสัสซัน ตอยิน เป็นผู้นำตัว จริงหรือไม่ ซึ่งสะท้อนความหมายว่าความสามารถที่จะ มีอำนาจในการบังคับบัญชาฝ่ายการทหารให้จริงและ สั่งการให้หยุดความรุนแรงได้หรือไม่

1.2.3 วาทกรรมแนวทางสันติวิธี

วาทกรรมนี้คือเครื่องมือของการสร้างความชอบ ธรรมให้กับคนพูดคุยสันติภาพและยืนยันกับสาธารณะ ว่ากระบวนการดังกล่าวจะสามารถปฏิบัติอย่าง ราบรื่นและไม่ใช้ความรุนแรง ซึ่งพบว่ามีชุดคำดังต่อไปนี้คือ “เป็นแนวทางการแก้ปัญหาด้วยแนวทางสันติ”

1.2.4 วาทกรรมสันติภาพต้องใช้เวลา

วาทกรรมนี้เป็นเครื่องมืออีกประการในการสร้าง ความชอบธรรมในการสร้างกระบวนการพูดคุยสันติภาพ โดยเป็นกระบวนการระยะยาวที่ต้องใช้ความต่อเนื่องในการ ดำเนินการและความอดทนอย่างยั่ง ซึ่งพบว่ามีชุดคำดังต่อไปนี้คือ

“สันติภาพต้องใช้เวลา”, “ต้องร่วมกันประคับประคองสันติภาพ”

1.3 วาทกรรมเฉพาะของแต่ละรายการ

1.3.1 วาทกรรมเฉพาะที่พบในรายการข่าว สามมิติ การวิจัยพบว่า วาทกรรมแนวทางสันติวิธีและ วาทกรรมอื่นๆ ของชาติเป็นหลัก ถูกใช้มา อายุต่อเนื่องในช่วงต้นการการดำเนินการพูดคุยสันติภาพ

ลักษณะของการรายงานข่าว การรายงานข่าว กระบวนการสันติภาพของรายการข่าวสามมิติพบว่า มีการเกาะติดการรายงานข่าวในประเด็นดังกล่าวอย่าง สม่ำเสมอ ประเด็นนี้ความหลากหลายใช้แหล่งข่าว หลายประเทศโดยให้ความสำคัญกับแหล่งข่าวที่เป็นภาค ประชาชนสังคม นักวิชาการ ค่อนข้างมากมีการมองประเด็น ใหม่ๆ ที่น่าสนใจหรือสร้างความชัดเจนมากขึ้น เช่น วาทกรรมปัญหาหลักคือแบ่งแยกคืนแดน เป็นวาทกรรม ที่สามารถโต้แย้งสาเหตุของปัญหาการก่อความไม่สงบ ในจังหวัดชายแดนที่เคยมีประเด็นปัญหาแทรกซ้อนอื่นๆ ให้หมดไป ทั้งยังมีการทำข่าวการรายงานข่าวที่ค่อนข้าง จะเห็นด้วยต่อกระบวนการสันติภาพซึ่งเป็นแนวทางสันติวิธี นอกจากนี้ยังพบว่ามีวาทกรรมเสียงจากคนกลุ่มน้อย/เสียง กลุ่มที่แตกต่างและวาทกรรมสิทธิช่องทางป่าตานี/สถานะ ของนักต่อสู้ซึ่งเป็นคำต้องห้ามของสาธารณะแต่ก็สามารถ ปรากฏขึ้นนานนั้นที่ของสื่อกระแสหลักอย่างช่อง 3 ได้

1.3.2 วาทกรรมเฉพาะที่พบในรายการที่นี่ ไทยพีบีเอส จากการศึกษาวาทกรรมที่พบในรายการข่าว ที่นี่ไทยพีบีเอส สถานีโทรทัศน์สาธารณะไทยพีบีเอส พบว่า รายการที่นี่ไทยพีบีเอสนี้มีการเกาะติดข่าวการพูดคุย สันติภาพมาอย่างต่อเนื่องจากการศึกษาวาทกรรม ที่พบรายการข่าวที่นี่ไทยพีบีเอส พนวจมีวาทกรรม ดังต่อไปนี้

วาทกรรมเอกภาพของฝ่ายการเมืองและฝ่าย การทหาร ถูกย้ำมาตั้งแต่หัวเริ่มต้นของการ ดำเนินการพูดคุยสันติภาพที่พบความไม่ลงรอยกัน ของฝ่ายนโยบายที่กุมทิศทางความมั่นคงทั้งจากฝ่าย การทหารและการเมืองทางการมาเลเซียรัฐปัญหาดี/ มาเลเซียเป็นประเทศ เป็นวาทกรรมที่สะท้อนท่าทีไม่ ไว้วางใจต่อประเทศไทยเพื่อนบ้านซึ่งรับหน้าที่เป็นผู้อำนวย

ความสะดวก (Facilitator) ในการดำเนินการพูดคุยรวมถึงคลังแคลงใจต่อผลประโยชน์ทับซ้อนของมวลเชีย ว่าทกรรมนี้พบมากในช่วงก่อนการดำเนินการพูดคุย ว่าทกรรมต้องไว้วางใจระหว่างกัน/ พูดคุยระหว่างกัน ด้วยความจริงใจ เป็นว่าทกรรมที่พยายามสะท้อนความหมายเพื่อที่จะโน้มน้าวว่าการแก้ปัญหาด้วยการพูดคุย คือ ทางออกที่ยืนอยู่บนหลักของการไม่ใช้ความรุนแรง และสันติวิธีโดยว่าทกรรมนี้พบในช่วงกลางของการพูดคุย

ว่าทกรรมนือาร์เอ็นไม่เป็นที่น่าไว้วางใจเป็นว่าทกรรมที่สะท้อนความหมายของความเคลื่อนแคลงต่อปาร์ตี้ B อย่างนือาร์เอ็น โดยจะพบว่าเป็นความต่อเนื่องจาก ว่าทกรรมมาเลเซียรู้ปัญหาดี/มาเลเซียเป็นพระเอก ซึ่งเป็นที่ไม่ไว้วางใจกับมาเลเซียเช่นกัน ว่าทกรรมนี้ สะท้อนความรู้สึกที่ไม่นั่นใจและเชื่อถือของการดำเนินการพูดคุยแบบเปิด ที่ช่วงชิงความได้เปรียบ เสียเปรียบทางการทุกดอยต่อตลอดเวลา ว่าทกรรมนี้ จึงพวนอย่างต่อเนื่องตลอดในกระบวนการพูดคุย

นอกจากนี้ การศึกษาขั้นพื้นฐานว่าทกรรมอื่นๆ ที่น่าสนใจ เช่น ว่าทกรรมทักษิณอยู่เบื้องหลังการพูดคุย ซึ่งสามารถเชื่อมโยงไปถึงความขัดแย้งทางการเมืองระดับชาติ ที่มักถูกเสนอข้อมูลเหล่านี้ผ่านทางพร็อกซี่ค้าน ว่าทกรรมสองครามยืดเยื้อ ซึ่งเป็นชุดคำหยาดวิธีแบบ สองครามกองโจรมาอธิบายปัญหาความรุนแรงใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ ว่าทกรรมประคับประคอง สันติภาพ/ประชาสัมพันธ์สนับสนุนกระบวนการสันติภาพ ซึ่งเป็นว่าทกรรมใหม่ๆ นอกเหนือจากว่าทกรรมแบบ “สองคราม” ที่เน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ในการร่วมกันสร้างกระบวนการสันติภาพให้เกิดขึ้น

ลักษณะของการรายงานข่าวพบว่า มีการเกะดิดการรายงานข่าวในประเด็นดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ แต่จากชุด ว่าทกรรมข้างต้นจะพบว่ามีท่าทางของการตรวจสอบลังเล สงสัยต่อกระบวนการสันติภาพค่อนข้างมาก รวมถึงมักใช้ภาษาในการอธิบายความด้วยศัพท์แสงทางยุทธวิธีแบบ การรายงานข่าวสองคราม nok จากานนี้ยังมีรูปแบบของรายงาน ที่ซ้อนกัน ด้วยการมองเรื่องราวที่ต่อเนื่องผ่านผู้สื่อข่าว หลายคน หลายชั้น ที่สำคัญที่สุดคือ ท่าทางของว่าทกรรมที่ไม่เน้นที่หลักหลาภกันออกไป

โดยสรุป ว่าทกรรมหลักของทั้งสองรายการข้างต้น ภายใต้อุดมการณ์แบบชาตินิยมไทย รู้สึกว่าอันแน่แยกไม่ได้ โดยวางอยู่บนฐานคิดของการรักษาผลประโยชน์ของชาติ แต่มีระดับความเข้มข้นแตกต่างกันออกไป โดยพบว่า รายการข่าวสารมิติอยู่บนสถานีแบบประชาชนนิยม ฐานกว้างขวางกว่า จึงมีลักษณะที่ผ่อนปรนไปตามความต้องการของกระแสสังคมในพื้นที่ซึ่งถือเป็น “กลุ่มผู้ชน” และ “ลูกค้า” กลุ่มใหม่ ในขณะที่รายการที่นี่ ไทยพีบีเอส มีท่าทีของการเป็นผู้ตรวจสอบและมีความเป็นชาตินิยมมากกว่า

ข้อสังเกตที่สำคัญในการรายงานข่าวของสื่อกระแสหลักคือ ทั้งสองรายการในฐานะสื่อมวลชนและแหล่งข่าวซึ่งเป็น “ผู้ส่งสาร” พยายามที่จะควบคุมว่าทกรรม “การแบ่งแยกดินแดน” มาที่สุด โดยพยายามช่วงชิงความหมายให้มีความชอบธรรมในการดำเนินการพูดคุยให้มากที่สุด ประคับประคองการสื่อสารสู่สาธารณะ ไม่ให้ตกไปสู่ว่าทกรรมแบ่งแยกดินแดน เพราะจะส่งผล ด้านลบต่อการพูดคุยและกระบวนการทั้งหมดอาจล้มเหลว ได้ในกรณีเช่นนี้ ผู้วิจัยพบว่า “การสื่อสาร” มีความสำคัญต่อกระบวนการสันติภาพ เพราะสามารถเข้ามานำ gele กุน ความหมายและทิศทางของความเห็นพ้องของผู้คน ในสังคมได้

2. สื่อของกลุ่มผู้เห็นด้วยจากรัฐ

ในส่วนนี้ เป็นการศึกษาว่าทกรรมของสื่อฝ่ายผู้ที่เห็นด้วยจากรัฐ ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาจากเว็บไซต์ของ “องค์กรปลดปล่อยสหปัตถานี” (PULO) เว็บไซต์ Ambranews ซึ่งเป็นพื้นที่ของ การวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐไทย อีกหนึ่งเดียว ต่อไป และจากคลิปยูทูปโดยตัวแทนจาก บุนวนการนือาร์เอ็น

2.1 ว่าทกรรมของ Puloinfo.org

เว็บไซต์ที่ถือว่าได้เป็นกระบวนการเสียงที่สำคัญของ “องค์กรปลดปล่อยสหปัตถานี” หรือ Patani United Liberation Organization (PULO) คือ เว็บไซต์ Puloinfo.org ซึ่งสื่อสารหลายภาษา ทั้งภาษาอังกฤษ ภาษาไทย 马来ยและอักษรอาหรับ การศึกษาพบว่า ปูโลแสดงท่าทีต่อกระบวนการ

สันติภาพผ่านแผลงการณ์ที่ออกมานั้นแต่การลงนามครั้งแรกในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 โดยเนื้อหาในแผลงการณ์มีท่าทีเห็นด้วยต่อการลงนามสันติภาพในครั้งนี้ การวิจัยพบว่า กลุ่ม PULO แสดงท่าทีออกมานั้น 3 ช่วง เท่านั้น คือ 1) ตั้งแต่วันลงนามเพื่อพูดคุยสันติภาพในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 2) ก่อนการพูดคุยครั้งแรก 1 วัน ในวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2556 และ 3) ก่อนการพูดคุยครั้งที่ 3 ในวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2556 ก่อนการพูดคุยหนึ่งสัปดาห์

การศึกษาพบว่า มีว่าทกรรมที่ปรากฏบนเว็บไซต์ Puloinfo.org ดังนี้

2.1.1 ว่าทกรรมการพูดคุยก็อวิธีการแก้ปัญหาอย่างสันติ ท่าทีของ Pulo.info ต่อการพูดคุยสันติภาพเป็นไปในทางนวก มีท่าทีเห็นด้วยต่อการพูดคุยสันติภาพ โดยเน้นไปที่การสื่อสารต่อรัฐไทยและมาเลเซียให้ดำเนินการในครั้งนี้ให้ถูกต้อง ท่วงทำนองของการนำเสนอเป็นใช้รูปแบบแผลงการณ์และไม่มีการระบุชื่อผู้เขียน โดยแผลงการณ์ ครั้งที่ 1 วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 ในวันลงนามข้อตกลงทั่วไป มีว่าทกรรมที่นำเสนอในดังนี้ “ยินดีต่อการตัดสินใจของรัฐบาลราชอาณาจักรไทยที่ขอให้มาเลเซียอำนวยความสะดวกในการเจรจาเพื่อยุติความขัดแย้งในเขตดีดครองของไทย”, “การรับฟังข้อเสนอต่างๆ ในความพยายามเพื่อยุติความรุนแรงและยุติความขัดแย้งอย่างสันติ”

2.1.2 ว่าทกรรมสิทธิ์ในการกำหนดชะตากรรมของตนเอง (self-determination)

ในห้วงเวลาที่ Puloinfo จะออกข้อเขียนนี้ ในเว็บไซต์นั้น มีจ่าวการติดป้ายปริศนาเขียนเป็นภาษา民族ด้วยอักษรรูมีในหลายพื้นที่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีเนื้อหาวิพากษ์วิจารณ์กระบวนการสันติภาพว่า สันติภาพที่แท้จริงนั้นต้องมาจาก การยอมรับความเป็นเจ้าของของชาวลาูปดาานี รวมถึงสิทธิ์ในการกำหนดชะตากรรมของตนเอง (self-determination) โดยได้พยายามปฏิเสธว่าพูโลไม่มีส่วนในการแผลงป้ายผ้าดังกล่าวแต่อย่างใด

การศึกษาพบว่า ว่าทกรรมหลักของพูโลมีทิศทางที่ “เห็นด้วย” กับการพูดคุยสันติภาพแต่เนื้อหาลับเกี่ยวโยงกับการช่วงชิงการนำภายในกลุ่มนวนการกันเองเพื่อ

พยายามที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพูดคุยสันติภาพครั้งนี้โดยพยาบาลยึดหลักแนวทางสันติภาพซึ่งสอดคล้องกับจุดยืนทางนโยบายและความต้องการเคลื่อนไหวของพูโลเอง คือ แนวทางการต่างประเทศและสิทธิมนุษยชนนอกจากนี้ การศึกษานี้อ้างในแผลงการณ์ครั้งที่สามขั้นตอนความพยายามนำเสนอว่าทกรรมของประชาชนในพื้นที่จะต้องมี “สิทธิในการกำหนดชะตากรรมของตนเอง” (self-determination) ข้อสังเกตประการหนึ่งคือท่าทีของuhn การพูโลคือuhn การมีท่าทีต่อกระบวนการสันติภาพที่ไม่ชัดเจนนักและแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์อยู่เสมอ ทั้งนี้อาจมีผลมาจากการที่สามารถส่วนใหญ่เมืองทนาทหน้าที่ในฝ่ายการเมืองและการต่างประเทศที่พูโลดำเนินการเคลื่อนไหวต่อเนื่องเสมอ รวมถึงความแตกแยกของกลุ่มพูโลซึ่งมีด้วยกันหลายกลุ่ม อีกทั้งยังตอบโต้ท่าทีของกลุ่มนืออาร์เอ็นซึ่งนำโดยนายอัสซัน ตอบยินดีด้วยการนำเสนอว่าทกรรมเห็นนี้สะท้อนนัยยะของการอยากรเข้ามามีส่วนในการพูดคุยสันติภาพที่ก้าวลาล้มเปอร์

2.2 ว่าทกรรมของ “อัมบราโนวส์” Ambranews

ในห้วงเวลาของการพูดคุยสันติภาพ พ.ศ. 2556 นั้น เว็บไซต์ Ambranews ถือได้ว่าเป็นพื้นที่แผลงบทบาทของบรรดาตัวแทน (proxy) ที่มีอิทธิพลมากที่สุดในบรรดาผู้ที่แสดงความคิดเห็นต่างจากรัฐ โดยมีอพิจารณาภาษาและเนื้อหาที่พากษาไว้พอกพูดว่า พากษาท่าทีวิพากษ์วิจารณ์แนวทางและนโยบายของรัฐต่อการดำเนินการพูดคุยสันติภาพอย่างเข้มข้น ทั้งยังประณามการใช้ความรุนแรงของรัฐ แก้ไข่รัฐต่อการกันข้ามกับรัฐ เว็บไซต์นี้ยังเคยโคนสั่งปิดไปหลัง 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 แต่ก็กลับมาเผยแพร่อีกครั้งในเดือนเมษายนปีเดียวกัน

Ambranews มีข้อเขียนค่อนมากในห้วงเดือนเมษายน พ.ศ. 2556 คือ 9 บทความ แต่ในเดือนพฤษภาคม กลับมีเพียง 2 บทความ และมีบทความเพียงชิ้นเดียวในเดือนมิถุนายน เนื้อหาของ Ambranews มีท่าทีไม่เห็นด้วยและไม่เชื่อมั่นกับกระบวนการสันติภาพ ทั้งยังวิพากษ์วิจารณ์ทั้งฝ่ายรัฐไทยและตัวแทนของฝ่าย BRN อีกด้วย ว่าทกรรมที่พำนักในการนำเสนอของเว็บไซต์คือ ว่าทกรรม “ลัคครเจรจาสันติภาพ”, “ไม่เห็นด้วยกับการวางแผนกรอบเจรจา

ภายใต้รัฐธรรมนูญไทย” และ วาทกรรม “ไม่เข้มั่นการดำเนินการพุดคุยโดยรัฐบาลไทย” ปรากฏการณ์นี้สะท้อนให้เห็นว่า หากเว็บไซต์นี้เป็นตัวแทนของกลุ่มความคิดเห็นของฝ่ายที่ต่อต้านรัฐไทยจริงก็หมายความว่า พวกรเขามิ่งเห็นด้วยต่อการขยับมือที่จะดำเนินการพุดคุยสันติภาพกับรัฐไทย รวมถึงไม่มีความเชื่อมั่นว่ารัฐไทยจะมีความจริงใจต่อการที่จะผลักดันให้การดำเนินการพุดคุยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้

2.3 วาทกรรมของ บีอาร์เอ็น

เป็นภารายที่สุดในการที่จะทำความเข้าใจองค์กรได้ดีในที่ปีกับลั่นมาอย่างยาวนานไม่เคยปรากฏตัวและสื่อสารกับสาธารณะอย่างเป็นทางการ แม้การปราบภัยตัวของนายชัชชัน ตอบขึ้น ในวันที่มีการลงนามกันระหว่างรัฐบาลไทยกับบีอาร์เอ็นเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 นายชัชชัน ตอบยกมือให้ให้สื่อสัมภาษณ์พิเศษแต่ยังได้จะลงกระซิบวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2556 ก่อนจะมีการดำเนินการพุดคุยเป็นครั้งที่ 2 เพียง 3 วัน บีอาร์เอ็นจึงได้สื่อสารกับสาธารณะโดยมีแหล่งการณ์เป็นครั้งแรกผ่านยูทูปและไม่มีการแจ้งต่อผู้อำนวยความสะอาดหรือฝ่ายไทยล่วงหน้า นายชัชชันกล่าวถึงวัตถุประสงค์การสร้างเนื้อร่วนปฏิวัติแห่งชาติความล้ายาปานี เพื่อสร้าง “อุممมะห์” หรือประชาชาติที่มีความแข็งแกร่งที่รวมเอาผู้คนทุกเชื้อชาติไว้ในแผ่นดินปานามีที่ต้องต่อสู้เพื่อให้ได้อิสรภาพและความยุติธรรมสูงสุด โดยได้ดำเนินการสื่อสารผ่านช่องทางดังกล่าวอย่างต่อเนื่องถึง 4 คลิปด้วยกันการสื่อสารบีอาร์เอ็นที่ดูเหมือนวันนี้ สามารถเรียกแรงสนับสนุนจากฝ่ายปฏิบัติการได้มากทั้งยังเป็นการเป็นการสื่อสารเพื่อรักษาและคงสภาพการนำเสนอฝ่ายปฏิบัติการและมวลชนเอาไว้ผลการวิจัยพบว่าทกรรมที่ใช้ผ่านคลิปวิดีโอแหล่งการณ์ของแกนนำบีอาร์เอ็น ดังต่อไปนี้

2.3.1 ขบวนการชาตินิยมล้ายาปานีในฐานะนักต่อสู้เพื่อปลดแอกตนของชาติอาณาจักร เนื่องได้จากคลิปที่ 1 ซึ่งเป็นการสื่อสารอย่างเปิดเผยสู่สาธารณะครั้งแรกของบีอาร์เอ็น เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2556 โดยอุสตาชาชัชชันและนายอับดุลการิน การศึกษาพบการใช้วาทกรรมผ่านชุดคำดังต่อไปนี้ “นักสู้เพื่อประชาชนปานามี” “เพื่อ

เป็นแนวร่วมแห่งชาติมาลัยปานามี” “เพื่อความล้ายาปานามีอันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน” “ความล้ายาเป็นอุممมะห์ (ประชาชาติ) ที่สามัคคีและแข็งแกร่ง” “นักล่าอาณาจักร สยาม” “นักต่อสู้ปานามี” “แนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติปานามี”

2.3.2 วาทกรรมการเป็นเจ้าของดินแดนและสิทธิใน การกำหนดชะตากรรมของตนเองจากการอ่านแหล่งการณ์ และขยายความข้อเรียกร้อง 5 ข้อ มีประเด็นสำคัญ คือ การเรียกร้องให้รัฐไทยยอมรับ “สิทธิความเป็นเจ้าของแผ่นดินปานามี” ซึ่งได้ถูกอธิบายความว่าความขัดแย้งที่ดำเนินมาในนี้ นูลเหตุหนึ่งมาจากสิทธิความเป็นเจ้าของของ ความล้ายาปานามีถูกปฏิเสธ ส่งผลให้เกิดปัญหาเรื่อง สิทธิในมูนย์ชานและการกำหนดชะตาชีวิตโดยตัวเอง ทั้งในด้าน การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษาและสังคมวัฒนธรรม การวิจัยพบชุดคำที่แสดงถึงวาทกรรม การเป็นเจ้าของดินแดนและสิทธิในการกำหนดชะตากรรมของตนเองดังนี้ “พิทักษ์สิทธิความล้ายาปานามี” “ความขัดแย้งเกิดขึ้นจากสิทธิของความล้ายาปานามี” “กระบวนการสันติภาพควรเป็นวาระแห่งชาติไม่ใช่เครื่องมือเพื่อล้างบาปหรือความโลภของคนใต้คนเหนือ”

จากการสื่อสารผ่านยูทูปของบีอาร์เอ็นซึ่งถือเป็นครั้งแรกของการปราบภัยตัวผ่านสาธารณะขององค์กรต่อต้านรัฐได้ดี แหล่งการณ์จำนวน 4 ครั้ง โดยว่ามีวาทกรรมที่ปราบภัยในแหล่งการณ์ 2 แบบคือ

1. วาทกรรมบนการชาตินิยม ในฐานะนักต่อสู้เพื่อปลดแอกตนของชาติอาณาจักร

2. วาทกรรมการเป็นเจ้าของดินแดนและสิทธิในการกำหนดชะตากรรมของตนเอง

ผู้วิจัยพบข้อสังเกตที่สำคัญคือ ทำทีแข็งกร้าว และวาทกรรมแบบยุคอาณาจักร นัยหนึ่งคือการแสดงจุดยืนและอุดมการณ์หลักอันสำคัญของขบวนการต่อต้านรัฐที่ดำเนินมาอย่างยาวนาน รวมถึงการกล่าวถึงสิทธิในการกำหนดชะตากรรมของตนเองในฐานะเจ้าของดินแดน คือการรักษาความชอบธรรมของขบวนการเอาไว้ ซึ่งมีผลต่อการสื่อสารไปสู่กลุ่มการทหารที่ปฏิบัติการ เป็นเชลล์ย้อยๆ ถึงจุดยืนที่มั่นคงของขบวนการเพื่อ รักษาการนำเสนอไว้ แม้กระนั้น ทำทีของบีอาร์เอ็นก็ไม่ได้มี

การคัดค้านหรือการปฏิเสธการพูดคุยสันติภาพ นัยหนึ่ง ยังได้เรียกว่าร้องและพยายามย้ำถึงการมีเสถียรภาพและ ความชัดเจนในการดำเนินการพูดคุยสันติภาพให้ยังคง ดำเนินต่อไป โดยว่าทกรรมที่ระบุว่าไม่ได้ต้องการแบ่ง แยกดินแดนและเคลื่อนไหวภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญ

3. สื่อภาคพฤษเมือง/ ประชาสังคม

ในส่วนนี้เป็นการศึกษาเนื้อหาของการสื่อสารเรื่อง กระบวนการสันติภาพในพื้นที่ของสื่อภาคประชาสังคม (Civil media) เพื่อวิเคราะห์เสียงสะท้อนและท่าทีจากภาค ประชาสังคมที่มีต่อกระบวนการสันติภาพผ่านพื้นที่เว็บบล็อก (weblog) ในเว็บไซต์ของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (www.deepsouthwatch.org) เมื่อจากพื้นที่ในเว็บบล็อก ถือเป็น “ชุมชน” หนึ่งในพื้นที่ออนไลน์ที่แยกอกรุน看好 อย่างเป็นอิสระจากส่วนพื้นที่หลักซึ่งเป็นพื้นที่ของเนื้อหา “บทวิเคราะห์” โดยพื้นที่ของเว็บบล็อกนี้ ผู้เขียนบล็อก สามารถแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ (Subjectivity) ได้อย่างเต็มที่ ทั้งในด้านที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย รวมถึงการ ออกแกลงการณ์หรืออื่นๆ ก็สามารถกระทำได้อย่างขัดหมุน อาจกล่าวได้ว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นสนามของการถกเถียงที่ คึกคักและน่าจับตามองที่สุดในห้วงเวลาของกระบวนการ สันติภาพดำเนินไปหลังจากการลงนามเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 เป็นต้นมา จากการศึกษามีข้อค้นพบดังต่อไปนี้

1. ในห้วงเวลาดังกล่าวปรากฏจำนวนบล็อกเกอร์ หน้าใหม่ที่เพิ่มมากขึ้นถึง 37 คน มีผลงานเขียนที่เผยแพร่ มากถึง 106 ชิ้น ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน ในพื้นที่ของเว็บบล็อกของเว็บไซต์ www.deepsouthwatch.org นับเป็นปรากฏการณ์ที่สะท้อนความตื่นตัวต่อการ แสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพในครั้งนี้

2. บล็อกเกอร์มานาจากหลากหลายในสาขาอาชีพ หลากหลายสุ่มกิจกรรมที่ทำงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. เว็บบล็อกเป็นชุมชนของการถกเถียงในเรื่อง ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสันติภาพในภาคใต้ของประเทศไทย ที่มีแรงมุ่นที่หลากหลาย มีการตีความและขยายผล ถกเถียง และโต้แย้ง รวมถึงการให้ความรู้เฉพาะด้าน โดยเฉพาะชุด ความรู้และข้อมูลทางเทคนิคในเรื่องกระบวนการสันติภาพ

4. ผู้วัยรุ่นไม่พบชุดความรู้ที่ແລກเป็นชิ้นกันและ บรรยายกาศเข่นนี้ในบรรดาสื่อกระแสหลัก

3.1 เนื้อหาของเว็บบล็อกการวิเคราะห์เนื้อหาของเว็บบล็อก พบว่าลักษณะของเนื้อหาสามารถแบ่งประเภทเป็น 5 ประเภทคือ

1. ท่าทีเห็นด้วยกับกระบวนการสันติภาพ

2. ท่าทีไม่เห็นด้วย สงสัย ลังเล วิพากษ์วิจารณ์ กระบวนการสันติภาพ

3. แต่งการณ์ที่มีต่อกระบวนการสันติภาพ

4. ความเห็นในลักษณะผู้สังเกตการณ์และชี้ ข้อเสนอแนะและ

5. วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของสื่อมวลชนใน กระบวนการสันติภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1.1 ท่าทีเห็นด้วยกับกระบวนการสันติภาพ

มีบล็อกเกอร์ที่มีข้อเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น ต่อกระบวนการสันติภาพจำนวน 15 ราย(องค์กร) ซึ่งใช้ พื้นที่เว็บบล็อกในเว็บไซต์ www.deepsouthwatch.org ในการแสดงความคิดเห็นและท่าทีที่ท่าทีเห็นด้วยกับ กระบวนการสันติภาพ

3.1.2 ท่าทีไม่เห็นด้วย สงสัย ลังเล วิพากษ์วิจารณ์ กระบวนการสันติภาพ

มีบล็อกเกอร์ที่มีข้อเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น ไม่เห็นด้วย สงสัย ลังเล วิพากษ์วิจารณ์ ต่อกระบวนการ สันติภาพจำนวน 4 คน (องค์กร) ซึ่งใช้พื้นที่เว็บบล็อกในเว็บไซต์ www.deepsouthwatch.org ในการแสดงความคิดเห็นที่ เกี่ยวกับแคลงใจต่อต่อการดำเนินการกระบวนการสันติภาพ

3.1.3 แต่งการณ์ที่มีต่อกระบวนการสันติภาพ

มีบล็อกเกอร์ที่มีข้อเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น เห็นด้วยต่อกระบวนการสันติภาพจำนวน 6 ราย (องค์กร) โดยพบว่ามีแต่งการณ์ในลักษณะที่เป็นการสนับสนุน กระบวนการสันติภาพซึ่งส่วนใหญ่ปรากฏในด้านมีนาคม ซึ่งเป็นช่วงหลังการดำเนินการลงนามพูดคุยสันติภาพ การศึกษาพบว่าลักษณะของแต่งการณ์ส่วนใหญ่มาจาก กลุ่มภาคประชาชนและองค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ เนื้อท่าเนินไปที่การเรียกร้องภาคประชาชนเข้าไปมี ส่วนร่วมในกระบวนการสันติภาพในครั้งนี้และเมื่อมี

เหตุการณ์ความรุนแรงในช่วงที่กระบวนการสันติภาพยังได้ดำเนินอยู่ต่อ ก็จะมีการอุกแสลงการณ์จากกลุ่มคั้งกล่าวเพื่อประปามากการใช้ความรุนแรงต่อผู้บริสุทธิ์พลเรือน ศตรีและเด็กหรือเป้าหมายอ่อนแอ (Soft target) รวมถึงบทบาทของเครือข่ายผู้หญิงจากภาคประชาชนสังคมที่จะมีบทบาทในการกระบวนการสันติภาพนี้ได้อย่างไร

3.1.4 ความเห็นในลักษณะผู้สังเกตการณ์และข้อเสนอแนะ

มีบล็อกเกอร์ที่มีข้อเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการสันติภาพในลักษณะผู้สังเกตการณ์และข้อเสนอแนะ จำนวน 6 ราย (องค์กร) ซึ่งใช้พื้นที่เว็บบล็อกในเว็บไซต์ www.deepsouthwatch.org ในการแสดงความคิดความเห็นอย่างหลากหลาย ในส่วนนี้พบว่าบล็อกเกอร์เป็นกลุ่มของสื่อมวลชนที่สนใจกระบวนการสันติภาพและความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้รวมถึงนักวิชาการด้านสันติวิธีบางส่วน โดยพยายามที่จะติดตามความเคลื่อนไหวของกระบวนการสันติภาพในพื้นที่ว่าเป็นไปอย่างไร ทั้งยังพบว่าเป็นประเด็นที่ไม่ค่อยมีการอภิปรายอย่างกว้างหรือกล่าวถึงเลยในพื้นที่สื่อกระแสหลัก

3.1.5 วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของสื่อมวลชนในกระบวนการสันติภาพ

ปรากฏการณ์ที่น่าสนใจในห้วงเวลาหนึ่งคือ มีบล็อกเกอร์กลุ่มนี้เขียนงานว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับการสื่อสารและการวางแผนการร้าสารศาสตร์เพื่อสันติภาพอยู่ด้วย ซึ่งไม่เคยมีปรากฏการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นมาก่อน ในห้วงของการเกิดขึ้นของการกระบวนการสันติภาพ ซึ่งอาจเป็นการสะท้อนถึงความต้องการแสดงความคิดความเห็นต่อการทำงานของสื่อกระแสหลักต่อการรายงานข่าวในกระบวนการสันติภาพ โดยมีบล็อกเกอร์ที่มีข้อเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อสื่อที่กระบวนการสันติภาพจำนวน 4 คน (องค์กร) มีงานเขียนแสดงทั้งหมดจำนวน 6 ชิ้น

3.2 วิพากษ์วิจารณ์การวางแผนสื่อภาคประชาชน/สื่อผลเมืองจากศึกษาสื่อภาคประชาชน/สื่อผลเมือง

พบว่าทั้งหมดที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่เว็บบล็อกของสูญญ์เพื่อระวังสถานการณ์ภาคใต้ดังนี้

3.2.1 วิพากษ์วิจารณ์ – สันติวิธี

การศึกษาพบว่า เว็บบล็อกเป็นพื้นที่ของผู้ที่ไม่เห็นด้วยต่อการใช้ความรุนแรงข้ามสายแสดงข้อเขียน ข้อคิดเห็น ด้วยการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องสังคมวิทยา มนตรี แนวคิดคนใน กระบวนการสันติภาพและแสดงจุดยืนของตนเองแนวทางสันติวิธี ทั้งยังเป็นพื้นที่ของการแสดงแฉลงการณ์ประปามากการใช้ความรุนแรง ในระหว่างที่กระบวนการสันติภาพกำลังดำเนินไปเพื่อผลักดันวิธีการแก้ปัญหาแบบที่ “ไม่ถูก” ให้บรรลุผลลัพธ์ด้วย

3.2.2 วิพากษ์วิจารณ์พื้นที่กลาง

เว็บบล็อกนี้ถูกนำไปเป็นพื้นที่ของการอภิปรายกันอย่างเสรีและมีสีสัน ด้วยภาษาที่หลากหลาย คือ ภาษาไทยภาษาอังกฤษ และมลายูกลาง พนาระยะสั้นรักษาความคิดที่มีเหตุผล ดังกรณีตัวอย่างที่บล็อกเกอร์ชื่อ New Patani Order หรือ ดร. นูร์ชามัดอลิยาส หลุยส์ปรัง เสนอข้อเขียนชื่อ “ปฏิรูป บีอาร์เอ็น” ขณะที่บล็อกเกอร์ชื่อ Kajian Budaya Rakyat หรือบัณฑิต ไกรวิจิตร นักวิชาการนานาชาติวิทยาเขียนเรื่อง บทสรุป “ปฏิรูป บีอาร์เอ็น” เพื่อโดยแบ่ง, ข้อเขียนบล็อกเกอร์คนดังกล่าว ด้วยท่าทีอย่างเป็นวิชาการ รวมการอภิปรายว่าด้วย “การทบทวนการเจราฯ” ของปักรัฟ พัฒน์ บรรณาธิการโดยช่างภาพได้สถาบันข่าวอิศรา กับรอนภูน ปันจอร์ บรรณาธิการ สูญญ์เพื่อระวังสถานการณ์ภาคใต้

3.2.3 วิพากษ์วิจารณ์การวางแผนสันติภาพ

การศึกษาพบว่า บทบาทของพื้นที่ดังกล่าว เป็นสถานะของผู้ที่ต้องการเห็นกระบวนการสันติภาพให้ดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องหรือเป็น “ตาข่ายนิรภัย เพื่อสนับสนุนกระบวนการสันติภาพ” (Safety net) ของภาคประชาชน การนำเสนอ “แผนที่สันติภาพ” (Roadmap) ของภาคประชาชนรายงานการเคลื่อนไหวของผู้นำชุมชน กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน ต่อกระบวนการสันติภาพ ซึ่งผู้คนเหล่านี้ตั้งตัวและอย่างแสดงบทบาทของตนเองต่อการพูดคุยสันติภาพในครั้งนี้อีกด้วย วิพากษ์วิจารณ์ที่ปรากฏในพื้นที่เว็บบล็อกของสูญญ์เพื่อ

ระวังสถานการณ์ภาคใต้จึงพบว่าทั้งรัฐ “สันติภาพ” และ “สันติชีวิช” ยังคงเป็นพื้นที่ของว่าทกรรมหลักที่ต้องการ “ประคับประคองกระบวนการสันติภาพ” ให้ดำเนินต่อไปได้ และว่าทกรรม “พื้นที่กลาง” ทางความคิดที่ต้องการพัฒนาความคิดที่แตกต่างกัน ที่มีการประชุมซึ่งความหมายในพื้นที่ดังกล่าวกันอยู่ตลอดเวลา

3.3 แนวโน้มการสื่อสารจากการวิเคราะห์เว็บล็อก

จากการวิเคราะห์พื้นที่ในเว็บล็อกของเว็บไซต์ ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ www.deepsouth-watch.org การศึกษาพบแนวโน้มที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

3.3.1 พบรการถกเถียงที่ดึงตัวแสดง (Actor) จากสื่อกระแสหลักซึ่งถูกห่างไกลจากพื้นที่ความขัดแย้งอย่างมากให้เข้ามามีส่วนร่วมในการถกเถียง ซึ่งเป็นตัวเรื่องที่สำคัญระหว่างพื้นที่กับส่วนกลาง

3.3.2 เว็บล็อกได้กล่าวเป็นพื้นที่ของการประชุมและต่อต้านการใช้ความรุนแรงผ่านการแสดงกรณ์ ในระหว่างที่กระบวนการสันติภาพกำลังดำเนินอยู่

3.3.3 นักวิชาการและผู้สนใจด้านสื่อเริ่มถกเถียง วิพากษ์วิจารณ์ต่อนบทบาทและการทำงานของสื่อกระแสหลักต่อกระบวนการสันติภาพมากขึ้น

3.3.4 การเกิดขึ้นของนักแปลอิสระ เช่น สาระ ชินทร์ และอาวนันดุ ซึ่งเป็นตัวครุตุนในการเรียนรู้ โลกโดยสังคมไทยอย่างมาก บทบาทการอาสา ของพวกรเข้าทำหน้าที่เป็น “สะพาน” เชื่อมคนสอง วัฒนธรรมให้ได้เรียนรู้ร่วมกันผ่านเครื่องมือของภาษา

3.3.5 การเกิดขึ้นของนักแปลอิสระยังสร้าง ผลกระทบต่อการสื่อสารของสื่อมวลชนกระแสหลัก จากแต่เดิมที่พื้นที่มีแต่แหล่งข่าว (Source) ด้านความมั่นคง ซึ่งสามารถเข้าถึงได้ยากกว่าและไม่มีปัญหาด้านภาษา เพราะก่อนหน้าที่จะมีผู้แปลอิสระ เมื่อสื่อมวลชนพบข่าว หรือเอกสารภาษาไทยมักใช้การแปลและศึกษาตามเจ้า หน้าที่ความมั่นคง หรือไม่ก็หลีกเลี่ยงที่จะนำเสนอข่าวไป เสีย การมีนักแปลอิสระจึงปิดช่องอ่อนประการนื้อก็อไป ทำให้สังคมสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่รอบด้านมากขึ้น

3.3.6 พื้นที่ของการเสวนายังไม่เป็นทางการนี้ ถือเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสังคมในการเตรียม

ความพร้อมในการยอมรับความแตกต่างทางความคิด อุดมการณ์ และวัฒนธรรมซึ่งเป็นการสร้าง “โครงข่ายนิรภัยเพื่อประกัน ประกันกระบวนการสันติภาพ” (Safety Net) ให้ดำเนินต่อไปได้

3.3.7 เป็นจุดเริ่มของการสร้าง “พื้นที่ร่วม” (Common Space) ในกระบวนการสันติภาพผ่านพื้นที่ ออนไลน์ที่ดึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) เข้ามา มีส่วนร่วมทั้งด้านทรัพยากร سان-serif งานร่วมกัน ใน พื้นที่เดียวกัน ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมตัว แสดงทุกฝ่ายทั้งผู้ที่มีอำนาจในการกำหนดทิศทาง นโยบาย (Track I) ภาคประชาสังคม (Track II) และ ประชาชนทั่วไปจากพื้นที่ชุมชนชั้นราบที่ (Track III)

3.3.8 ในพื้นที่新闻网ี่พบว่าส่วนใหญ่ตัวแสดง ซึ่งเป็นผู้คนใน ภาคประชาสังคม (Track II) ซึ่งมี ทั้งนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวในภาคประชาสังคม แต่ก็ยังต้องการผู้ที่มีอำนาจในการกำหนดทิศทาง นโยบาย (Track I) และประชาชนทั่วไปจากชุมชน ชั้นราบที่ (Track III) เข้ามาร่วมงานจำนวนมาก ยิ่งขึ้น

3.3.9 การมีพื้นที่เปิดทำให้ความหวาดระแวง ในพื้นที่ลดลง ผู้คนสามารถพูดคุยบางประเด็นกันได้ อย่างธรรมชาติ เว็บล็อกนี้จึงกลายเป็นส่วนที่คล่อง ตัวที่ของความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ซึ่ง เป็นสิ่งที่สื่อกระแสหลักมีข้อจำกัดและไม่สามารถทำได้

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง “ว่าทกรรมสื่อมวลชนในกระบวนการ สันติภาพสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2556” พบว่า กลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นสื่อกระแสหลักคือช่อง 3 และไทยพีบีเอส พยายานที่จะถูกทิศทางข่าวสารให้กระบวนการพูดคุย สันติภาพดำเนินไปได้ โดยส่วนหนึ่งเป็นพื้นที่การสื่อสาร จากภาครัฐ เนื่องจากองค์กรเหล่านี้สามารถที่จะเข้าถึง แหล่งข่าวและแหล่งข้อมูลได้มากกว่าผู้อื่นอีกหนึ่ง ให้สื่อมวลชนไทยเข้าถึง ทั้งยังพบว่า แม้สื่อกระแสหลัก จะมีที่ที่ตรวจสอบหรือลังเลต่อกระบวนการสันติภาพ แต่เนื้อหาและทิศทางของข่าวสารก็ยังมีท่าทีการรักษา ผลประโยชน์ของรัฐ ทั้งยังมีความอ่อนไหวต่อว่าทกรรม

“แบ่งแยกดินแดน” มากเป็นพิเศษ การศึกษาพบว่า ในการนำเสนอประเด็นที่ค้านกับการแบ่งแยกดินแดนและการยกระดับสถานภาพของผู้ที่คิดเห็นต่างจากรัฐนั้น สื่อกระแสหลักไม่สามารถที่จะเสนอทางเลือก (options) อื่นๆ ได้มากกว่านี้ เช่น เขตปกรองพิเศษ เขตปกรองตนเอง หรือการประการณ์ ซึ่งสะท้อน การมองแบบวิชาทกรรมชาตินิยมแบบรัฐเดียวรวมศูนย์ ที่ยังทรงพลังในการกำกับกรอบการนำเสนอ โดยมีข้อสังเกต จากการหินยกว่าทกรรมที่ “อ้างความชอบธรรมจากการพูดคุยกายได้กรอบของรัฐธรรมนูญเนื่องจากมีความชอบธรรม ปลดออกภัย และไม่ขัดต่อกฎหมายสูงสุดแห่งรัฐอยู่เสมอ”

ในขณะที่สื่อของฝ่ายที่คิดเห็นต่างจากรัฐซึ่งเป็นพื้นที่สะท้อนความคิดเห็นของ “คนใน” ที่คิดเห็นต่างจากรัฐ พบว่า เป็นพื้นที่แสดงจุดยืนและประโยชน์ของแต่ละฝ่าย เช่น เว็บไซต์พูลอินโฟ (Puloinfo) ทำหน้าที่เป็นกระบวนการเสียงของบุนการพูดโลโดยแสดงความต้องการของกลุ่มนั้นที่จะเข้าร่วมการพูดคุยในครั้งนี้ด้วยเพื่อเป็นเวทีผลักดันวาระของตนเอง การศึกษาจึงพบวิชาทกรรม “การเข้าร่วมพูดคุยก็คือการแก้ปัญหาตามแนวทางสันติ” และวิชาทกรรม “สิทธิในการกำหนดชะตากรรมของตนเอง” (self-determination) ขณะที่เว็บไซต์อัมบรานิวส์ (Ambranews) เป็นพื้นที่ของการวิพากษ์วิจารณ์กระบวนการพูดคุยสันติภาพ ทั้งยังไม่เห็นกับฝ่ายผู้นำบีอาร์เอ็นและฝ่ายรัฐไทย ด้วยการอ้างความชอบธรรมของประชาชนในพื้นที่ที่จะต้องตัดสินใจด้วยตนเองมากกว่าที่จะเป็น “ละครการเจรจา” อย่างไรก็ตาม บีอาร์เอ็นซึ่งก่อนหน้านี้ไม่เคยใช้สื่อใดๆ เลยในการขับเคลื่อนวาระของตน ก็เลือกที่จะใช้สื่อใหม่ (New Media) อย่างยุทธุนที่สามารถใช้คลิปวิดีโอเพื่อเผยแพร่ทางออนไลน์ได้อย่างรวดเร็ว การที่บีอาร์เอ็นเรียนรู้ที่จะสื่อสารในครั้งนี้ทำให้กลุ่มนี้กลับเป็นผู้ได้เปรียบและรุกในทางการเมืองในการยืนยันเสนอกต่อรัฐไทย นอกจากนี้ การที่บีอาร์เอ็นสื่อสารด้วยท่วงทำนองที่แข็งกร้าว อาจเป็นการสื่อสารไปสู่สมาชิกิริสต์บูรณะ การในพื้นที่อีกด้วย ดังนั้น จึงหยิบยกวิชาทกรรม “ชาตินิยม 말า幽” ในฐานะ “ผู้ปลดแอกจากอาณาจักรสยาม” และการอ้างในฐานะตนเป็นตัวแทนของ “ประชาชาติปัตตานี”

ซึ่งรวมเอาทุกกลุ่มชาติพันธุ์อาไว้ด้วย ด้วยการอ้างสิทธิของการเป็น “เจ้าของดินแดน” และ “สิทธิในการกำหนดชะตากรรมของตนเอง” ในกรณีนี้บีอาร์เอ็นจึงมีท่าที่ในการสื่อสารและเนื้อหาสารที่แตกต่างจากฝ่ายรัฐไทยอย่างสุดขั้ว ทั้งยังมีลักษณะของการช่วงชิงความหมายและชิงไหวชิงพริบ การศึกษาจึงพบว่า จุดร่วมที่ฝ่ายเห็นต่างจากรัฐเหล่านี้พอจะมีอยู่บ้าง คือ ข้อเสนอ 5 ข้อของบีอาร์เอ็นนั้นยังคงอยู่ภายใต้กรอบแห่งรัฐธรรมนูญไทย ซึ่งผู้อ่านต้องศึกษาอย่างลึกซึ้งและละเอียดเพื่อให้เห็นจุดร่วมนี้ แต่กระนั้น หากสาธารณะทั่วไปอ่านเนื้อหาการสื่อสารจากบีอาร์เอ็น ก็อาจเข้าใจและศึกษาเองอย่างง่ายๆ ว่า สันติภาพครั้งนี้ ส่อแวดล้อมที่จะ “ล่ม” ดังนั้น การศึกษาที่ทางการเมืองของบีอาร์เอ็นในระดับความหมายแห่ง (Connotative) นั้น ยังมีความท้าทายอยู่มากเนื่องจากเนื้อหาสารยังไม่สื่ออย่างชัดเจนว่าพวกเขากำลังผลักดันการเมืองอย่างไรและข้อเรียกร้องของพวกเขากำลังร้าว” ดังที่ที่ได้สื่อสารออกมารึเปล่าไม่

กรณีการสื่อสารในพื้นที่สาธารณะของกลุ่มภาคประชาชนสังคม พบความตื่นตัวอย่างขึ้นของประชาชนที่สนใจในปัญหาภาคใต้และกระบวนการสันติภาพกระบวนการเรียนนักก่อให้เกิดกลุ่มนล็อกเกอร์ (Blogger) หน้าใหม่และมีชื่อเดียวกัน ชื่อ “ราชา ชินทาวโร” นักแปลอิสระที่อาสาแปลคำแปลงการณ์ของ หัวข้อ ต่อไปนี้ ผ่านยูทูบ ซึ่งทำหน้าที่เป็น “สะพาน” อย่างไม่เป็นทางการระหว่างสังคมลายป่าตานีกับสังคมไทย นอกจากนี้ บล็อกเกอร์หลายคนสื่อสารเรื่องราวและแสดงทัศนะต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ ซึ่งมีทั้งท่าที่ที่เห็นด้วย ลังเลสังสัย ไม่สนับสนุน วิพากษ์วิจารณ์ การทำงานของสื่อมวลชน บ้างก็ได้แบ่งและกเดิมที่เดินทางไปเยือนในบล็อก ซึ่งได้พัฒนาภาษาเป็นพื้นที่ของ การสนทนาในประเด็นของสันติภาพที่ทุกคนสามารถ ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้ แต่ยังมีการถกเถียงมากขึ้นเท่าไหร่ก็พบว่า เกิดวิชาทกรรมบางอย่างตามมาด้วย คือ วิชาทกรรมว่าด้วย “สันติภาพ” “สันติวิธี” “ประคับประคองสันติภาพ” และ “พื้นที่กลาง” ท่ามกลางความขัดแย้งซึ่งได้ทำหน้าที่ของการเป็นพื้นที่สาธารณะที่ผลิตความรู้ความเข้าใจในกระบวนการสันติภาพอีกนัยหนึ่งด้วย

การอภิปรายข้างต้นนำมาสู่การสรุปว่าทกรรมที่ปรากฏในสื่อสารมวลชนที่ศึกษา ดังตารางต่อไปนี้

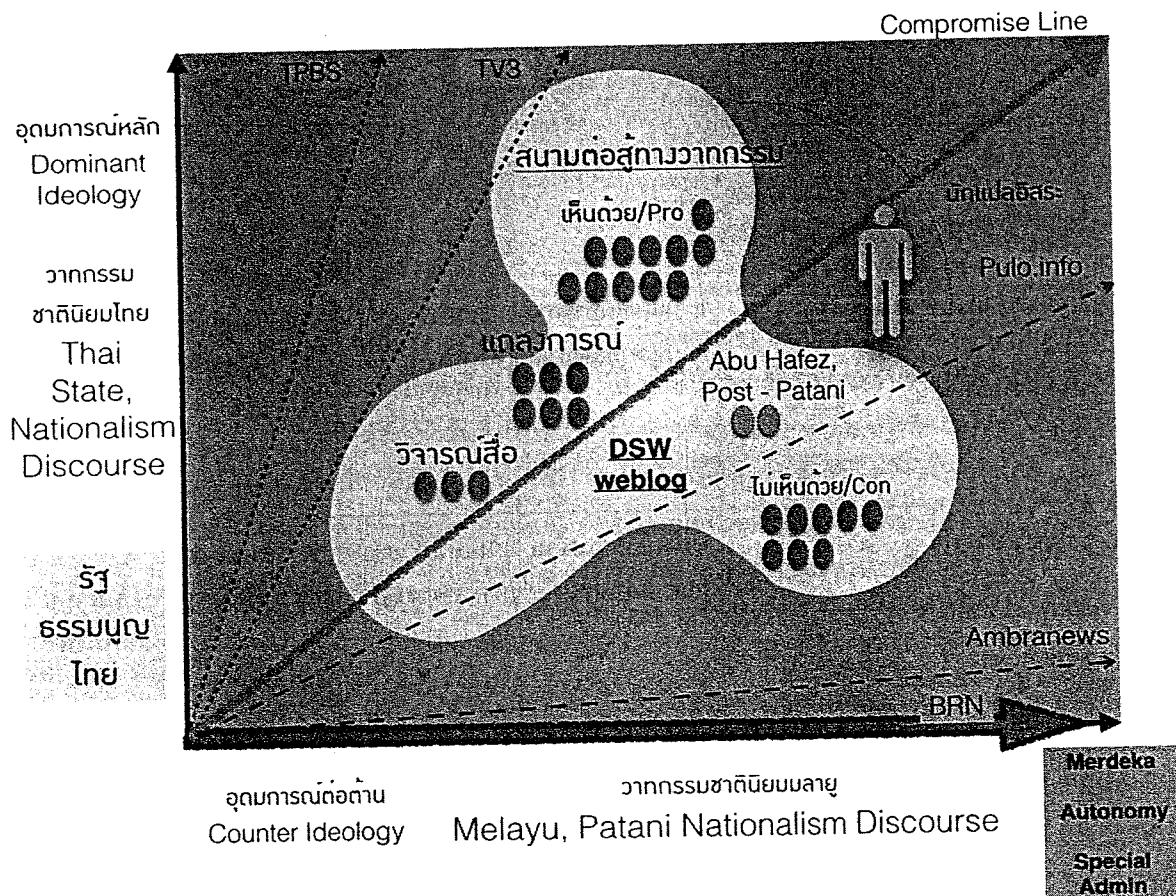
ตารางที่ 3 แสดงภาพของว่าทกรรมที่ปรากฏจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา

สื่อกระแสหลัก		สื่อของฝ่ายคิดเห็นต่างจากรัฐ			สื่อภาคประชาสังคม
ช่อง 3 รายการข่าวสามนิติ	TPBS ที่นี่ไทยพีบีเอส	ฟูโลอินโฟ	อัมบรานิวส์	คลิปปัญญาของบีอาร์เอ็น	เว็บล็อกของ DSW
การพูดคุยกายใต้กรอบ ชน. -ไม่มีแยกดินแดน -ยกระดับของปัญหา		การพูดคุยก็อวีชีการ แก้ปัญหาอย่างสันติ	“ผลกระทบจากการ เจรจาฯ สันติภาพ”	“ชาตินิยมลาย” ในฐานะนักต่อสู้ เพื่อปลดแอก ตนเองจากเจ้า อาณาจักร	“สันติภาพ/ สันติวิธี”
มาเลเซียไม่น่าไว้วางใจ		ขาดการมีส่วนร่วม ในสันติภาพกับฟูโล	“ไม่เห็นด้วยกับ การวางแผนครอบ เจรจาภายใต้ รัฐธรรมนูญ ไทย”	“เจ้าของดินแดน และสิทธิในการ กำหนดชะตา กรรมของคนเอง”	“ประคับ ประคอง สันติภาพ”
การแก้ปัญหาด้วยแนวทางสันติ		“สิทธิในการกำหนด ชะตากรรมของ ตนเอง”(self-deter- mination)	“ไม่เชื่อมั่นการ ดำเนินการโดย รัฐบาลไทย”		“พื้นที่กลาง”
เอกสารการเมือง/ การทหาร					
การพูดคุย vs เจรจา					
ความรุนแรงไม่ลดลง					
คู่เจรจาตัวจริงหรือไม่					
ประเด็นประคองสันติภาพ					
สันติภาพต้องใช้เวลา					

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกระแสหลัก สื่อภาคพลเมือง/ภาคประชาสังคม และสื่อของผู้ที่เห็นต่างจากรัฐผ่านกรอบของว่าทกรรมก็จะพบว่าหากนำถึงทั้งหมดใน

ฐานะตัวแสดงที่สำคัญในพื้นที่ของการ “ห่วงซึ่งความหมาย” ของ “กระบวนการสันติภาพ” มาจัดวางอยู่ในภายใต้อาณานิคมเดียวกัน จะสรุปได้ตามแผนภาพที่ 7 ดังไปนี้

**แผนภาพที่ 7 แสดงความสัมพันธ์ของสื่อมวลชนกระแสหลัก สื่อของภาคพลเมือง/ประชาสังคมและสื่อของผู้คิดเห็น
ต่างจักรรูปในสมัยของว่าทกรรม**

ผู้วิจัยกำหนดให้เกณฑ์ตั้งแต่แนวความหมายของ อุดมการณ์หลัก (Dominant Ideology) ที่มีสาระของว่าทกรรมชาตินิยมไทยแบบรัฐชาติรวมศุนย์ ที่มีเพดานของการพูดคุย-เจรจา อยู่ภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญไทย ส่วนเกณฑ์แนวโน้มแทนความหมายของ อุดมการณ์ต้าน (Counter Ideology) โดยมีสาระของว่าทกรรมชาตินิยม นลายูป่าตานี เป็นตัวแทน มีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่ดินแดน และอิกราช (Merdeka) โดยมีส่วนแนวทやりแนวแทนความหมาย ของเส้นของการประนีประนอม (compromise line) ที่ แนวทางของสองอุดมการณ์สามารถประนีประนอมกันได้

จากนั้น เมื่อจัดวางตำแหน่งของแต่ละสื่อตามจุดยืน และอุดมการณ์ที่ปรากฏผ่านว่าทกรรมที่แสดงออกมาก ก็จะพบว่า ในแนวเกณฑ์แนวโน้มซึ่งแนวว่าทกรรม “ชาตินิยม

นลายูป่าตานี”นั้น จุดยืนของบิ๊กอาร์ เอ็นวางอยู่ในระบบเดียวกันคืออุดมการณ์ต่อต้านรัฐไทยด้วยการใช้ว่าทกรรมชาตินิยมลายูอย่างเข้มข้น ตัดมาคือ เว็บไซต์ Ambranews ซึ่งวิพากษ์วิจารณ์รัฐไทยค่อนข้างมาก และ Pulo.info ซึ่งมีจุดยืนที่ประนีประนอมกับรัฐไทยมากกว่าในบริเวณใกล้ เส้นแนวทやりหรือแนวเส้นประนีประนอม ขณะเดียวกัน การศึกษาพบว่า สื่อของภาคพลเมืองและภาคประชาสังคม ในเว็บน้องใหม่องค์ของ ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้เป็นพื้นที่ของจุดยืนที่แตกต่างหลากหลายทางอุดมการณ์ โดยเป็นพื้นที่ของ “เสียง” และความต้องการทางการเมืองของหลากหลายกลุ่ม มีทั้งเดียงของฝ่ายที่ “สนับสนุน” และ “คัดค้าน” กระบวนการสันดิษฐ์เพื่อวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของ สื่อมวลชน แต่ละการณ์ นอกจากนี้ ยังพบตัวแสดงที่

นำเสนใจอีก 2 ประการ คือ ประการที่ 1 การปราบกู้ด้วงบ นล็อกเกอร์ Abu Hafez และ Post Patani ที่สื่อสารด้วยภาษาอามาตย์กลางทำหน้าที่เป็นตัวแทนของนักต่อสู้เพื่อช่วยเหลือปะตานีที่ทำให้สังคมล่วงไปญี่ปุ่นให้ความเข้าใจจุดยืนและทำท่าทีของฝ่ายที่ต่อต้านรัฐได้มากขึ้นด้วยท่าทีของ การพูดคุยและพร้อมรับฟังเหตุผลประการที่ 2 การปราบกู้ด้วงบ และบัญบัดぢการของนักแปลภาษาอิสระทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมโลกทางอุดมการณ์ที่แตกต่างกันให้มาร่วมกันและสร้างบทสนทนาระหว่างๆ ต่อกระบวนการสันติภาพ นอกจากนี้ เว็บนล็อกในฐานะพื้นที่ของภาคพมีอยู่และประชาสัมพันยังทำหน้าที่เป็นสถานการณ์สู้ทางวาระเพื่อช่วยซิงความหมายของ “สันติภาพ” ให้กับนักสื่อสารกลุ่มนี้อีกด้วย

ในส่วนของสื่อกระแสหลัก การศึกษาพบว่า ในกรณีของรายการข่าว 3 มิติ เมมีข้อจำกัดที่จะต้องแสดงชุดยืนแบบชาตินิยมไทยรวมศูนย์ แต่บทบาทในช่วงที่ผ่านมาเกิดมีความนำเสนใจเนื่องจากให้ความสำคัญกับการวาระข่าวสารเรื่องการขับเคลื่อนสันติภาพของภาคประชาชนมากเป็นพิเศษ ทั้งยังสนใจที่ของแหล่งข่าวที่เป็นฝ่ายเห็นด้วยรัฐซึ่งก่อนหน้านี้ สื่อกระแสหลักไม่เคยลั่นภัยหรือเข้าถึงแหล่งข่าวได้ ปรากฏการณ์นี้จึงเป็นแนวโน้มใหม่ในพื้นที่สื่อกระแสหลักที่ส่งผลให้สมดุลของข่าวสารในพื้นที่ความขัดแย้งอาจมีพัฒนาการในด้านบวกแต่ขณะเดียวกัน รายการข่าว 3 มิติก็รับมัดระวังไม่ให้สถานะของคนมองโลกห่วงซิงความหมายว่าเป็นผู้สนับสนุน “การแบ่งแยกดินแดน” ซึ่งจะส่งผลด้านลบให้กับรายการและสถานีของตนเองทันที ในขณะที่รายการที่นี่ไม่พยายามสื่อให้นักการรายงานข่าวแบนความมั่นคงและมีท่าทีลังเลส่งสัญญาณการต่อต้านรัฐที่ก่อนข้างมาก จึงมีจุดยืนที่ใกล้กับแนวคิดชาตินิยมไทยมากกว่า

เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านลักษณะของสื่อที่มีผลต่อการสร้างวาระธรรม จะพบว่า สื่อกระแสหลักนั้นอยู่ภายใต้กรอบและขอบเขตของการทำงานแบบหนึ่ง จึงมีจุดยืนไปในทางอธิบายนิยมและชาตินิยมรวมศูนย์ ในขณะที่สื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อทางเดือกเป็นพื้นที่สื่อทางเดือกที่เปิดให้กระแสของวาระธรรมที่แตกต่างและต่อต้านรัฐมีพื้นที่และสามารถพูดคุยกันได้อย่างเต็มปากเต็มคำ โดยเฉพาะในเรื่องสิทธิที่จะตัดสินอนาคตและต่อต้านการของตัวเอง

นอกจากนี้ สื่อกลุ่มหลังยังเป็นพื้นที่ของการต่อต้านรัฐ กรรมหลัก ซึ่งได้แก่ วาระกรณ์รัฐชาติรวมศูนย์รวมถึงเป็นพื้นที่ของการสื่อสารทางการเมืองของฝ่ายต่อต้านรัฐที่เข้มข้นอีกด้วย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

กระบวนการสันติภาพและสื่อไทย

การศึกษาเรื่อง “วาระกรณ์สื่อมวลชนในกระบวนการสันติภาพสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2556” ทำให้เห็นความสัมพันธ์ของกระบวนการสันติภาพกับการทำงานของสื่อมวลชนกระแสหลัก จากการวิเคราะห์เนื้อหาสื่อพบว่า สื่อมวลชนกระแสหลักขังขาดความรู้เรื่องกระบวนการสันติภาพซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่สำหรับสังคมไทย โดยสังเกตได้จากถ้อยคำที่ใช้มักเป็นศัพท์ในหลักนิยมทางการทหาร (Doctrine) ในสังคมเรียน เช่น การต่อสู้ขัดแย้ง ขณะที่ศัพท์เทคนิคที่สะท้อนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการสันติภาพสมัยใหม่ไม่ค่อยปรากฏอย่างชัดเจน นักดังนั้นการรายงานเกี่ยวกับกระบวนการสันติภาพที่เน้นความคืบหน้าของการเจรจา ด้วยศัพท์ทางการทหารที่ดูสอดคล้องกับแนวอุดมการณ์ชาตินิยมไทยอาจทำให้สาธารณะเกิดข้อวิตกว่า ผลของการเจรจาจะนำไปสู่การแบ่งแยกดินแดน ทั้งๆ ที่ตามแนวคิดเรื่องกระบวนการสันติภาพ ขั้นตอนที่กำลังดำเนินอยู่ในขณะนี้เป็นเพียงขั้นตอนการไว้เนื้อเชื่อใจต่อถัน (Trust Building) ซึ่งเหล่านี้สะท้อนว่า การเลือกใช้ถ้อยคำจึงเป็นการผลิตวาระธรรมที่มีผลต่อบรรยากาศในกระบวนการสันติภาพและการออกเสียงในสังคมได้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังดึงดั้งข้อสังเกตว่า “วิธี” (Mode) ของการรายงานข่าวของสื่อมวลชนไทยมีท่าทีของการตรวจสอบลังเลลงสัญญาณไป เคลื่อนแคลงต่อกระบวนการสันติภาพในหลายประเด็น เช่น ความเคลื่อนแคลงต์ของบทบาทของนาเลเซียและองค์การความร่วมมืออิสลาม (Organization of the Islamic Cooperation – OIC) ที่อยู่ภายใต้วาระธรรม “การยกระดับของกลุ่มขบวนการ” ดังนั้น แทนที่ผู้ปฏิบัติงานสื่อจะแสดงบทบาทเป็นผู้ส่งเสริมให้กระบวนการสันติภาพดำเนินไปได้ กลับกลายเป็น “ตัวป่วนในกระบวนการสันติภาพ” (Spoiler) เสียงโดยไม่ได้คาดคิด ซึ่งมีผลมา

จากฐานคิดการรายงานข่าวแบบสังเคราะห์ที่เน้นรูปแบบของการ แพ้-ชนะ หรือ win – lose solution มากเกินไป จึงทำงานตามความเชยชนเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติ ซึ่งถือเป็นหลุมพรางที่สำคัญของการรายงานข่าวในลักษณะนี้

ผู้วิจัยเห็นว่า สื่อมวลชนต้องสนับสนุนกระบวนการสันติภาพ เพราะเป็นแนวทางหนึ่งของการแปรเปลี่ยนความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนผ่านอย่างมุ่งมั่นที่มีอารยะควรจะเป็น (Berghof Foundation 2012: 22-27) ดังนั้นสื่อมวลชนจึงควรศึกษาแนวคิดและกระบวนการทัศน์ใหม่ในการกระบวนการสันติภาพที่เคลื่อนข่ายมาสู่แบบ ชนะ – ชนะ (win – win solution) ที่ทุกฝ่ายต่างมีทางออกและทางเลือกใหม่ให้เกิดขึ้นในสังคมมากขึ้น (Spencer 2008: 165-194)

ขณะเดียวกัน การสื่อสารของรัฐไทยในฐานะที่เป็นฝ่ายเริ่มการพูดคุยกับผู้ต่อต้านสื่อมวลชนกระบวนการแสวงหาให้เห็นว่า รัฐไทยพยายามให้ข้อมูลที่สามารถประกับความเสี่ยงต่อการตัดสินใจเป็นการพูดคุยสันติภาพอย่างเป็นทางการ ผ่านวาระกรรมที่สร้างความชอบธรรมด้วยการอ้างอิงกรอบรัฐธรรมนูญเป็นหลัก นอกจากนี้ยังพบว่า รัฐไทยไม่ได้เตรียมกระบวนการให้ความรู้เรื่องการเจรจาสันติภาพมากนัก ทำให้สังคมส่วนใหญ่ตีความหมายของ

ข่าวสารเหล่านี้เบี่ยงเบนออกไปวัตถุประสงค์จากที่ผู้ส่งสารต้องการ ความไม่ชัดเจนในประเด็นเหล่านี้จึงทำให้กระแสตอบรับส่วนใหญ่เป็นไปในทางลบ ทั้งยังพบว่า การรายงานการแผลงข่าวเกี่ยวกับประเด็นนี้มีจำนวนน้อยมาก คล้ายกับฝ่ายที่ดำเนินการไม่แน่ใจหรืออาจเกรงกระเส การคัดค้านของดำเนินการกระบวนการสันติภาพครั้งนี้

นอกจากนี้ การศึกษาข้างบนว่า สื่อกระแสหลักยังไม่สามารถทำหน้าที่เป็นพื้นที่สาธารณะของความแตกต่าง หลากหลายทางความคิดได้จริง อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยชี้ว่า “สื่อใหม่” สามารถเข้ามายำหน้าที่ทดแทนบทบาทนี้ได้ เช่น ในพื้นที่เว็บบล็อกของศูนย์ฝ่าระวังสถานการณ์ภาคใต้ ซึ่งนำเสนอทรรศนะ ความรู้เรื่องการเป็นพื้นที่กลางรวมทั้งการเปิดรับเสียงและมุ่งมองที่หลากหลาย สื่อใหม่จึงเป็นพื้นที่สาธารณะเพื่อเตรียมความคิดของผู้คนในการเป็นพื้นที่เปลี่ยนผ่านความขัดแย้ง (Conflict Transformation) ที่สำคัญในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

การวิจัยในประเด็นนี้ควรเกิดขึ้นในห้วงเวลาของการพูดคุยสันติภาพครั้งต่อๆ ไปด้วยเพื่อเป็นการพัฒนาเครื่องมือและองค์ความรู้เกี่ยวกับการติดตามสันติภาพ (Peace Monitoring) รวมทั้งการศึกษานบทของสื่อมวลชนต่อกรณีดังกล่าว

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กาญจนาก้าวเทพ. (2546). “ทฤษฎีว่าด้วยเนื้อหาสารและความหมาย”. ประมาณสาระชุดวิชาปรัชญาในเกตเคาเตอร์และกฎหมาย การสื่อสารนวัตกรรมที่ 8-15. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราธิราช.
- ปานานี ฟอร์รัม. (2555). การเจรจาสันติภาพระหว่างมุสลิมและรัฐไทย. ปัจจานี: โครงการสะพาน.
- สมชชา นิลปัทม์ และ รุ่งรัตน์ เกติมศรีกิจญ์โภรรช. (2556). รายงานวิจัยเรื่อง วาระกรรมสื่อมวลชนในการกระบวนการสันติภาพ จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2556. กรุงเทพฯ: มีเดียอินไซด์เอฟ.
- สุกังค์ จันทวนิช. (2554). ทฤษฎีสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสนาะ เจริญพร. (2548). ผู้หญิงกับสังคม ในวรรณกรรมไทยยุคฟองสน้ำ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ติชน.
- อาనันท์ กานจนพันธุ์. (2552). คิดอย่างมีเชิงฟูโกต์ คิดอย่างวิพากษ์: จ包包กกรรมของอัตโนมัติจุดเปลี่ยนของอัตโนมัติ. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เอกสารสรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 7. “บทบาทของการพูดคุยและการเจรจาสันติภาพในแผนที่เดินทางแห่งสันติภาพ (แบบใหญ่, Peace Writ Large). วันที่ 24-25 พฤษภาคม 2555, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี(ม.ป.ป.)

ภาษาอังกฤษ

- Berghof Foundation. (2012). **Berghof Glossary on Conflict Transformation: 20 notion for theory and practice.** Berlin: Berghof Foundation Operations GmbH.
- Liow, Joseph Chinyong, and Pathan, Don. (2010). **Confronting Ghosts: Thailand's Shapeless Southern Insurgency.** New South Wales: Lowy Institute for International Policy.
- Hall, Stuart. (1997). "The Work of Representation". In Stuart Hall (ed.). **Cultural Representation and Signifying Practices.** London: Sage Publication.
- Jørgensen, Marianne, and Phillips, Louise. (2002). **Discourse Analysis as Theory and Method.** London: SAGE Publications.
- Revel, Judith. (2002). **Le vocabulaire de Foucault.** Paris: Ellipses.
- Spencer, Graham. (2008). **The Media and Peace: from Vietnam to the 'War on Terror'.** Basingstoke: Palgrave.

เว็บไซต์

ข้อคิดพื้นฐานบางประการเกี่ยวกับการรายงานข่าวกระบวนการสันติภาพ <http://www.deepsouthwatch.org/node/4369> เข้าถึงข้อมูลวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2557

“ริเริ่มพูดคุย: บทประเมินกระบวนการสันติภาพชายแดนใต้/ป้าดำเนินหลังการลงนามในฉันทามติทั่วไปฯ” โดยคณะทำงานพื้นที่กลางสร้างสันติภาพจากคนใน (Insider Peacebuilders Platform – IPP) ใน <http://www.deepsouthwatch.org/node/4014> เข้าถึงข้อมูลวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2557

ประชาสัมพันธ์กระบวนการสันติภาพ (ตอน2): ความชอบธรรมหลักประกันสันติภาพและบทบาทที่ควรเป็น ใน <http://www.deepsouthwatch.org/node/2540> เข้าถึงข้อมูลวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2557

บทเรียน 10 ประการ: กระบวนการสันติภาพกับบทบาทและพื้นที่กลางของ ‘คนใน’ <http://www.deepsouthwatch.org/node/3959> เข้าถึงข้อมูลวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2557

ความรุนแรงที่ขัดเยื่อเรือรังในสถานการณ์การเมืองที่ไม่แน่นอนหลังการเลือกตั้ง 2554 <http://www.deepsouthwatch.org/node/2305> เข้าถึงข้อมูลวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2557

Angkatan Bersenjata-BRN (BRN – Armed Forces), Pengistiharan keputusan Majlis Thura BRN (ແດລງກາຣົມ ມຕິຂອງສປາຊ່ຽວອອງນີ້ອໍເຈັນ) YouTube, <http://www.youtube.com/watch?v=8JE9NiawBL8>. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 6 สิงหาคม 2556 “Penjelasan Dan Penegasan” (ຄໍາອະທິບາຍແລະຄໍາຢືນຢັນ), YouTube, <http://www.youtube.com/watch?v=bcWmrif3TNM> เข้าถึงข้อมูลวันที่ 1 ຂັນວາຄານ 2556

“Penjelasan 5 tuntutan awal : BRN 29.04.2013” (ຄໍາອະທິບາຍ : ข้อเรียกร้องเบื้องต้น 5 ข้อในวันที่ 29 เมษายน 2556), YouTube, <http://www.youtube.com/watch?v=x6r5WxFlBIY> เข้าถึงข้อมูลวันที่ 24 พฤษภาคม 2556,

“Pengishtihan dari Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani (BRN) K – 3” (ແດລງກາຣົມນີ້ອໍເຈັນ ຈັບທີ 3), YouTube, 28 พฤษภาคม 2556. http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=9vCoPDi80Rc. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 28 พฤษภาคม 2556.

Pengistiharan dari Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani (B.R.N) (ແດລງກາຣົມນີ້ອໍເຈັນ ຈັບທີ 4), YouTube, เข้าถึงข้อมูลวันที่ 24 มิถุนายน 2556.

<https://www.youtube.com/watch?v=EC5hYrl5Grg>. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 24 มิถุนายน 2556.

